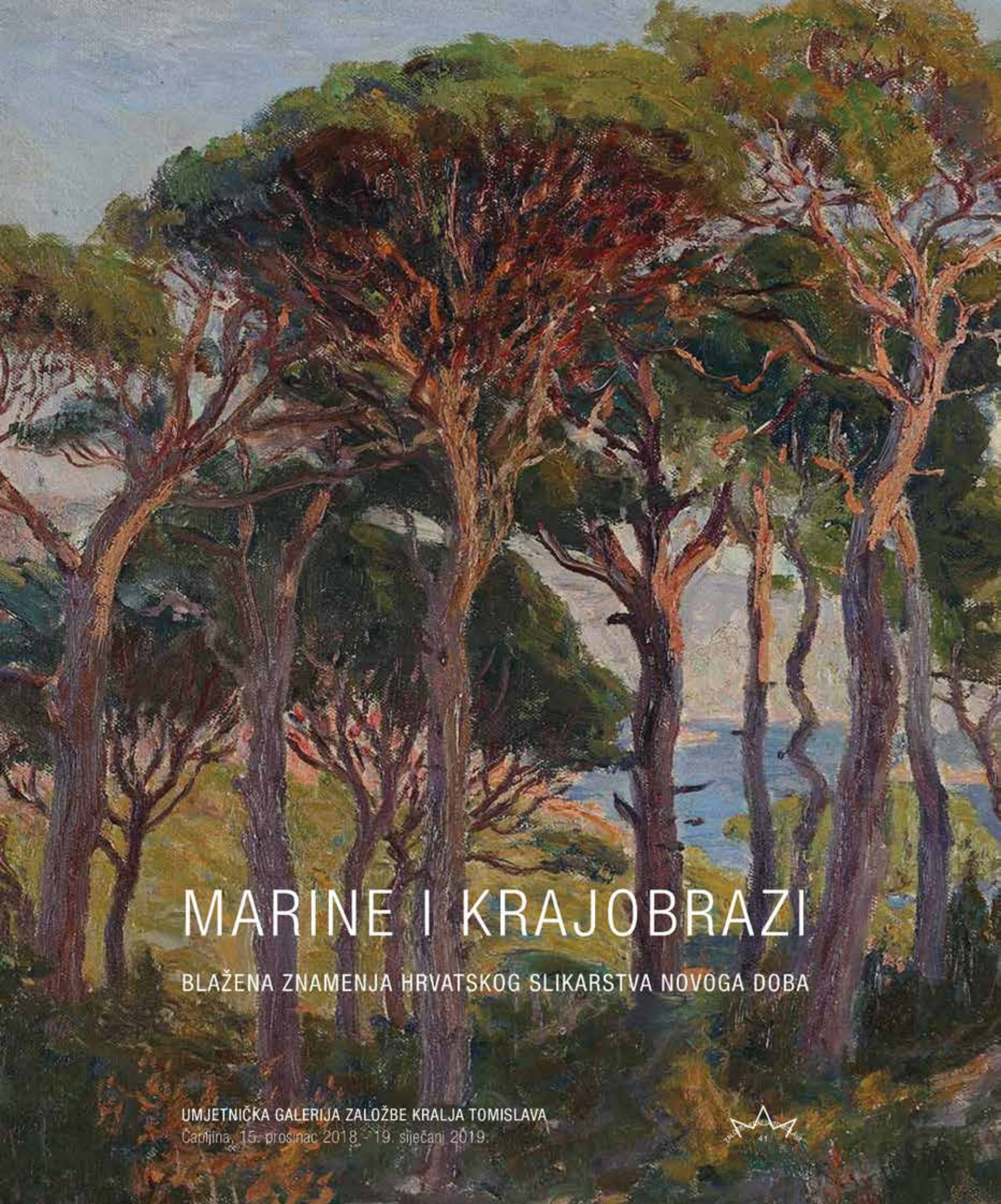

MARINE I KRAJOBRAZI

BLAŽENA ZNAMENJA HRVATSKOG SLIKARSTVA NOVOGA DOBA

UMJETNIČKA GALERIJA ZALOŽBE KRALJA TOMISLAVA
Čačljina, 15. prosinac 2018. - 19. siječanj 2019.

MARINE I KRAJOBRAZI

BLAŽENA ZNAMENJA HRVATSKOG SLIKARSTVA NOVOGA DOBA

Umjetnička galerija, Hrvatskog kulturnog središta
Založbe kralja Tomislava - Čapljina
Trg hrvatske slobode br. 1

Čapljina, 24. ožujka - 21. travnja 2018.

MARINE I KRAJOBRAZI

blažena znamenja hrvatskog slikarstva novoga doba

Za ovo treće gostovanje Moderne galerije u Čapljini priredili smo izložbu slika koje prikazuju jug i sjever Hrvatske kako su ih vidjeli i „portretirali“ osmorica odličnih slikara *plein air* pejzaža čijim se djelima s kraja 19. stoljeća začinje krajobrazna dionica hrvatskog slikarstva, a slikama iz prva dva desetljeća 20. stoljeća bitno i obilno se oživotvoruje idiom modernog krajobraza Hrvatske. Riječ je o slikarima Menciju Cl. Crnčiću, Emanuelu Vidoviću, Otonu Ivekoviću, Ferdi Kovačeviću, Karlu Mijiću i Ljubi Babiću te pridruženom dvojcu iz Bosne i Hercegovine - Livnjaku Gabrielu Jurkiću i Gradišćancu Omeru Mujadžiću - sve redom umjetnicima koji slikaju neposredno prema gledanim i viđenim objektima, prirodi i njezinim mijenama. Sjajno ocrtavajući tako dva pola hrvatskog krajobraza u onodobni su *mélange* likovnih strujanja multietničke Europe ugradili svojstvenu im autentičnost te vlastitu inačicu „modernog krajolika s dušom“ po kojoj ih umjetnički svijet već odavno prepoznaje i cijeni. S obzirom pak na dispoziciju ove izložbe koja, osim provodne tematike krajolika, prikazuje i nekoliko probranih gradskih veduta i pejzažno-figuralnih kompozicija, valja istaknuti da sve zastupljene autore listom odlikuje imaginativna i metijerska izvrsnost u dočaravanju ne samo duhovnih i materijalnih značajki mediteranske i kontinentalne Hrvatske, nego i njezina jedinstvenog arhetipskog kulturnog krajobraza, kojeg su upravo oni već u osvit novoga doba uzvisili na pijedestal blaženih znamenja hrvatskoga pejzažnog slikarstva uopće.

Povijesnim razvitkom i umjetničkim nastojanjima, poglavito likovnim i literarnim, na razmjerno je malom teritoriju raznolikih geomorfoloških i mikroklimatskih obilježja, od juga do sjevera lijepe naše, stvoren kulturni krajobraz Hrvatske. Osim mediteranskih i srednjoeuropskih ishodišta, na slikarskom polju karakterizira ga takozvani „naš izraz“ protagonista hrvatske moderne likovne umjetnosti. Zasnovan je na osjećaju nacionalne pripadnosti i na suprotstavljanju prevelikom utjecaju stranih zapadnih uzora, a dosegnut je prevladavanjem kako umjetničkih, tako i političkih, socijalnih te ostalih proturječja onoga vremena. Uključeni u moderna strujanja svoga vremena slikari marina i krajolika hrvatskog podneblja – zadržavajući njegove regionalne specifikume – stvarali su svjesni kulturne i duhovne tradicije zajednice kojoj pripadaju, ali i respektirajući potrebe nadograđivanja takvih tradicija prihvaćanjem izazova koje je tražilo novo doba. Upravo na ta njihova svojstva ukazuje ova izložba selekcijom umjetnika i djela iz prva tri desetljeća prošloga stoljeća čijom se zaslugom likovno shvaćanje pejzažnog slikarstva u nas stubokom promijenilo. Odmak naših slikara od romantičke tradicije 19. st. i atelijerskog slikanja mitoloških krajolika, k tomu i njihovo usvajanje kromatskih značajki *plein air* slikarstva doveli su ih do novog i u svemu modernog poimanja krajolika kao motiva vrijednog slikarskih ushita.

S izložbe pejzaža u Modernoj galeriji 2017.

Niska tih pejzažnih ushita teče od Crnčičevih marina sa zapjenjenim krestama uzbibana mora i Vidovićevih veduta sutonskih predvečerja te magičnih svitanja u splitskoj luci iz prvog desetljeća 20. stoljeća; nastavlja se preko Ivekovićeve monumentalne slike s poljem žarkih makova i njegovih intimističkih uprizorenja mitskoga Velebita te slikovite šumske prirode, pa Jurkićeva „krajolika duše“ danog na slici „Put u vječnost“ i Kovačevićevih slika savskih rukavaca te glasovitih mu „Vrba“ slikanih pod zimskim ili jesenjim svjetlom iz drugog desetljeća prošlog stoljeća; sve do Mijićevih začudnih planina i Babićeve tonski iznijansirane panoramske slike zagorskoga mu zavičaja iz 1929. godine u kojoj je sublimirao gotovo sve svoje programatske ideje iz prijelomna eseja o „našem izrazu“, objavljenom 1931. Mijena je bila ne samo vehementna, nego i prvorazredna. Zahvatila je osim spomenutih i ostale slikare pa su krajobrazi dalmatinskog priobalja i kontinentalnog zaleđa zadobivali *sve jače i spontanije pravi izraz naše zemlje i panonske i dalmatinske Hrvatske*¹, a naš pejzaž - *more, nebo, planine i livade – boje i forme koje su tipične i karakteristične baš za taj naš pejzaž*².

Naposljetku, valja istaknuti da ovaj izbor radova nema namjeru naglasiti liniju modernog hrvatskog pejzažizma kao apsolutnu osobitost, jer takvo što ne postoji. Još manje nam je bila namjera djela naših slikara uspoređivati s istovremenim djelima umjetnika iz velikih kulturnih i umjetničkih sredina poput minhenske, venecijanske ili pariške s kojima su našijenci bili u kontaktu i u kojima su stjecali dragocjena iskustva. Naprosto želimo ukazati na časnu ulogu hrvatskog slikarstva s početka 20. stoljeća u kontekstu sublimiranja značajki hrvatskog kulturnog krajobraza novoga doba. Pejzažno slikarstvo je jedan od njegovih bastiona i vrlo se dobro odmjerava s ostalim likovnim čimbenicima pa i drugim vrstama umjetnosti.

Hrvatski slikari s prijelaza prošlih dvaju stoljeća dijele i sudbinu i evoluciju predratnog i poratnog europskog slikarstva. Uz specifičnosti koje odlikuju izvornost njihovih ostvarenja, resi ih i znatna upućenost u progresivne formativne procese, one izvan klasične morfološke tradicije i pompozne akademske ikonografije, koje su za njihova vremena u velikoj mjeri još bile prisutne u mediteranskoj i srednjoj Europi. Čapljinskoj publici, koja cijeni napore Založbe kralja Tomislava da u svoj grad i Umjetničku galeriju dovodi sve raskošnije izložbe s umjetničkim djelima hrvatskih umjetnika - kako velikana iz prošlosti tako i suvremenih majstora likovnog umijeća - pružamo ovu izložbu na ogled i potvrdu da su hrvatski slikari srednjoeuropskom saviježđu umjetnika bili ne samo sinkrona zraka, nego i jedna od sjajnih zvijezda europskoga duha na obzorju modernoga doba.

Biserka Rauter Plančić

Zagreb, 3. prosinca 2018.

¹Ljubo Babić. O našem izrazu, Hrvatska revija, 2, 1929., br 3.

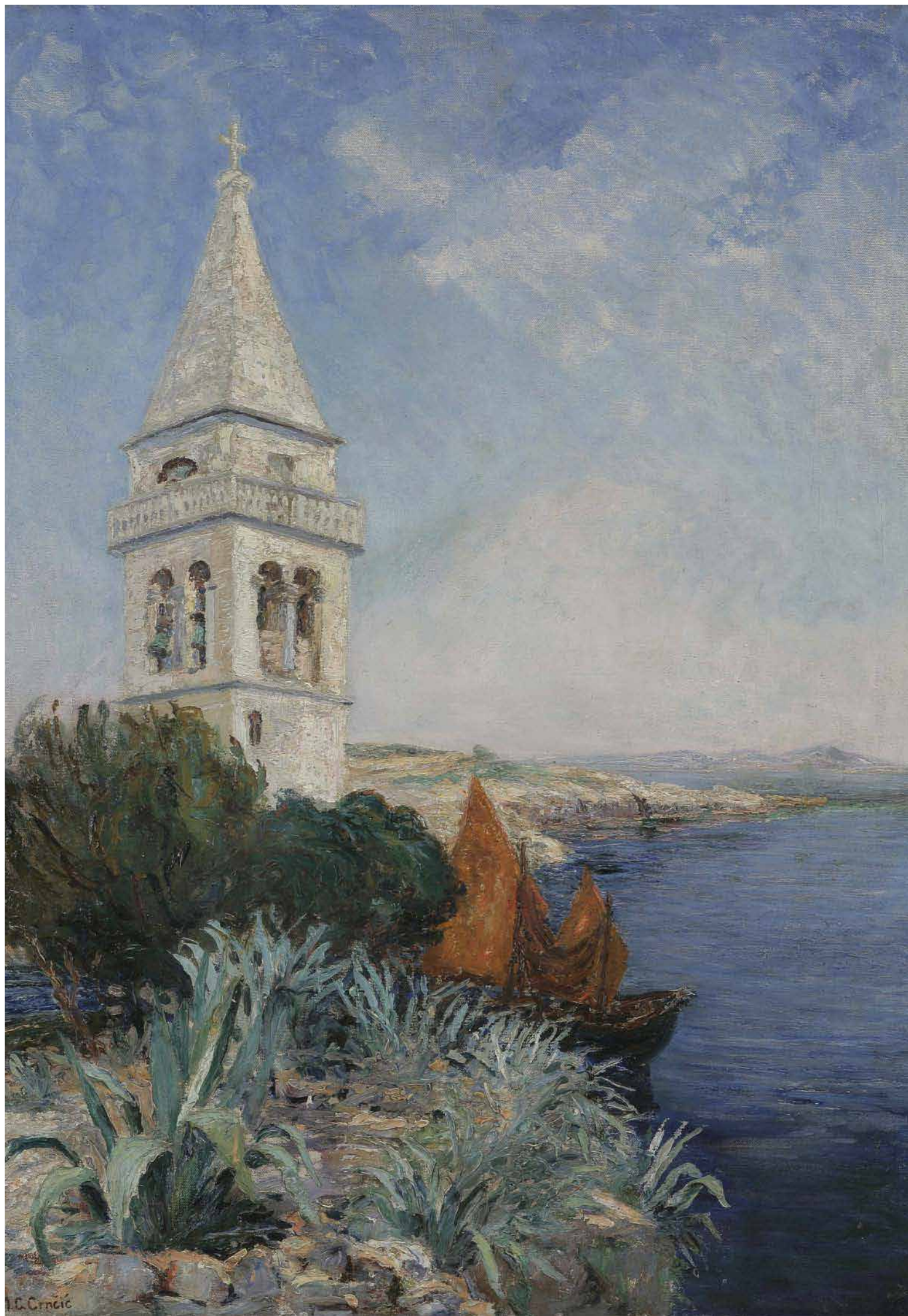
²M. Keglević[Mirko Šeper]. Naš izraz u slikarstvu u Hrvatska smotra, 1936., br. 8

Biografije umjetnika i katalog izložaka

Menci Clement Crnčić

(Bruck na Muri, 1865. – Zagreb 1930.)

Nakon bečke Akademije (1882. – 1884.) nastavlja se usavršavati na Münchenskoj, gdje neformalno pohađa satove slikarstva i druži se s nacionalno šarolikim društvom studenata koji su iz Austro-ugarskih središta s istim ciljem stigli u München. Usporedo prihvaća angažmane za izradu kazališnih dekoracija u pokrajinskom kazalištu u Coburgu. Studiju slikarstva formalno se vraća 1889. i završava ga 1892. u klasi Nikolausa Gysisa. Prije definitivnog povratka u Zagreb 1900. još će u nekoliko navrata po više mjeseci boraviti u Beču usavršavajući se u grafičkim tehnikama na Akademiji kod Williama Ungerera. Kao izgrađen i svestrano obrazovani umjetnik, ovjenčan specijalnom Nagradom bečke Akademije (1896.) i zlatnom medaljom „Heinrich Fügner“ (1897.), u Zagrebu je naveliko tražen autor zahvaljujući upravo svojim pejzažima, brojnim marinama i vedutama Hrvatskoga primorja. Godine 1903. s Belom Čikošem Sesijom otvara u Zagrebu privatnu slikarsku školu koja je 1907. prerasla u Višu školu za umjetnost i obrt, a 10-ak godina poslije, oslobodivši se „obrotnog“ dodatka, i prva umjetnička Akademija jugoistočnog dijela K. K. carstva. Dolaskom Vlahu Bukovca u Zagreb i osnivanjem Društva hrvatskih umjetnika, zaredale su izložbe „Društva“ u Zagrebu i zajednički nastupi hrvatskih umjetnika na velikim međunarodnim i svjetskim izložbama (Budimpešta, Kopenhagen, Petrograd, Pariz) na kojima redovito sudjeluje i naš slikar, ujedno i veliki majstor dubokog tiska koji je najzaslužniji za pokretanje Odjela grafike na zagrebačkoj Akademiji na kojoj predaje od 1907. do 1930. Odlika njegovih slika je realistično promatranje motiva u svim vremenskim uvjetima. On je realist koji u pejzažu vidi ono što njegovu slikarsku vokaciju nadahnjuje, a to je priroda i njene mijene. U marinama ga posebno privlače promjene svjetla koje slika u raskošnoj skali tonova morskog plavetnila uz minucioznu doradu kako odsjaja svjetla s morske površine pri bonaci, tako i bijele čipke s kresta valova zapjenjena mora.

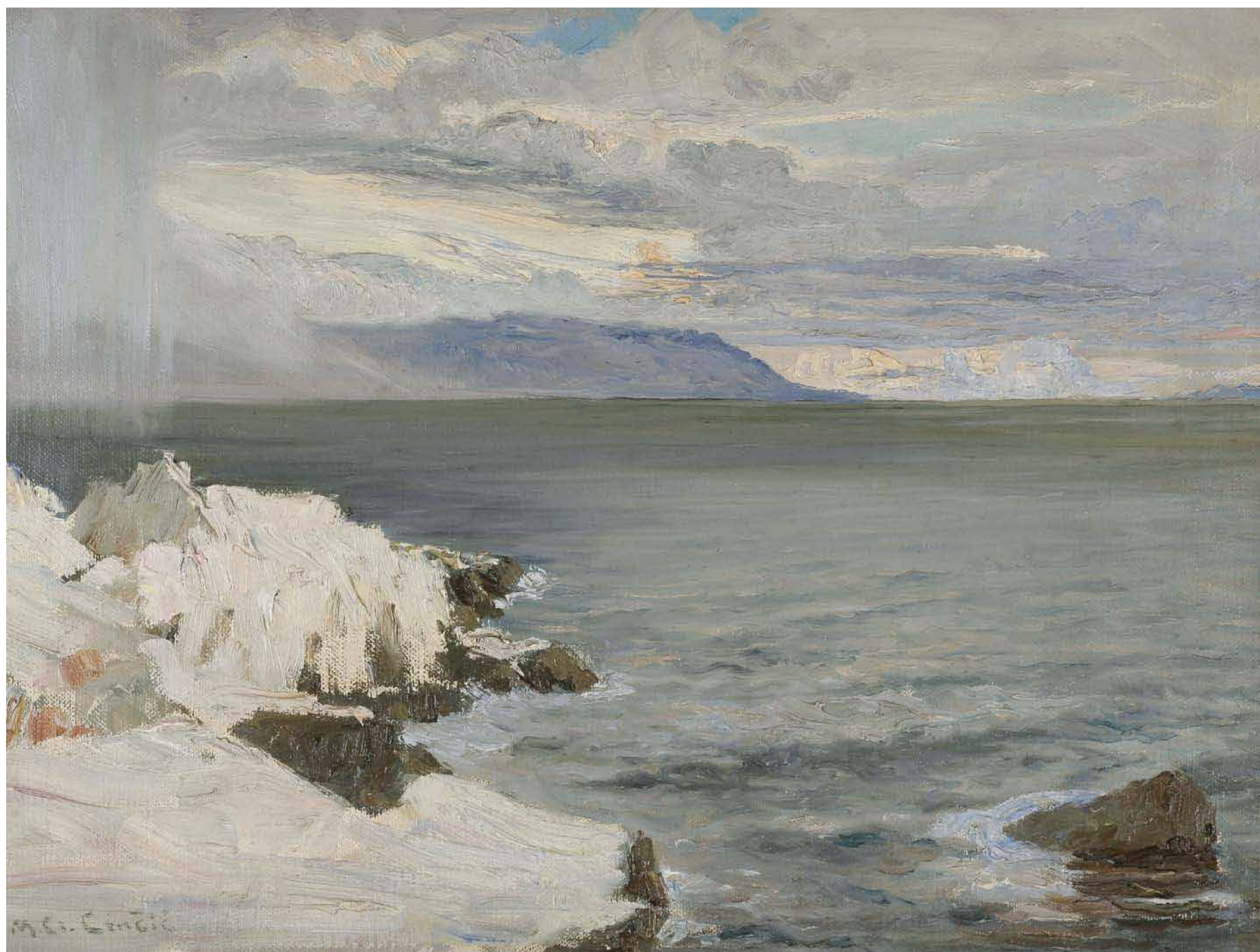
RAB, 1901. – 1902.
ulje/platno; 90 x 65 cm

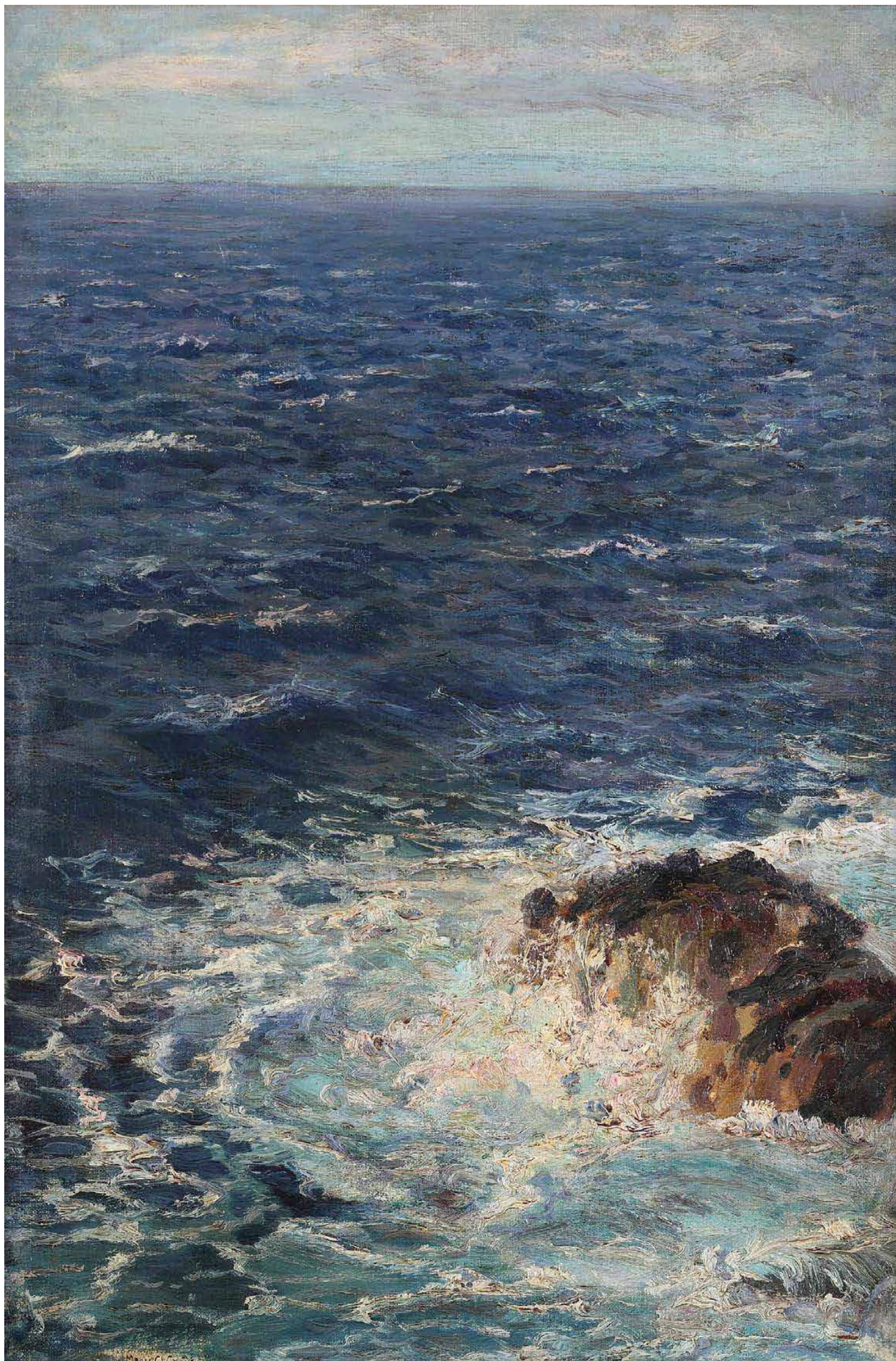
NOVI VINODOL (MARINA), 1908. ulje/platno; 33 x 55,5 cm

MAESTRAL, 1908. ulje/platno; 54 x 78 cm

KIŠA, oko 1918. ulje/platno; 42 x 57,2 cm

MORE, oko 1918.
ulje/platno; 64,2 x 44 cm

NEVERIN (Marina), oko 1920. ulje/platno; 74 x 108 cm

Jugovina, oko 1920. ulje/platno; 50 x 74,5 cm

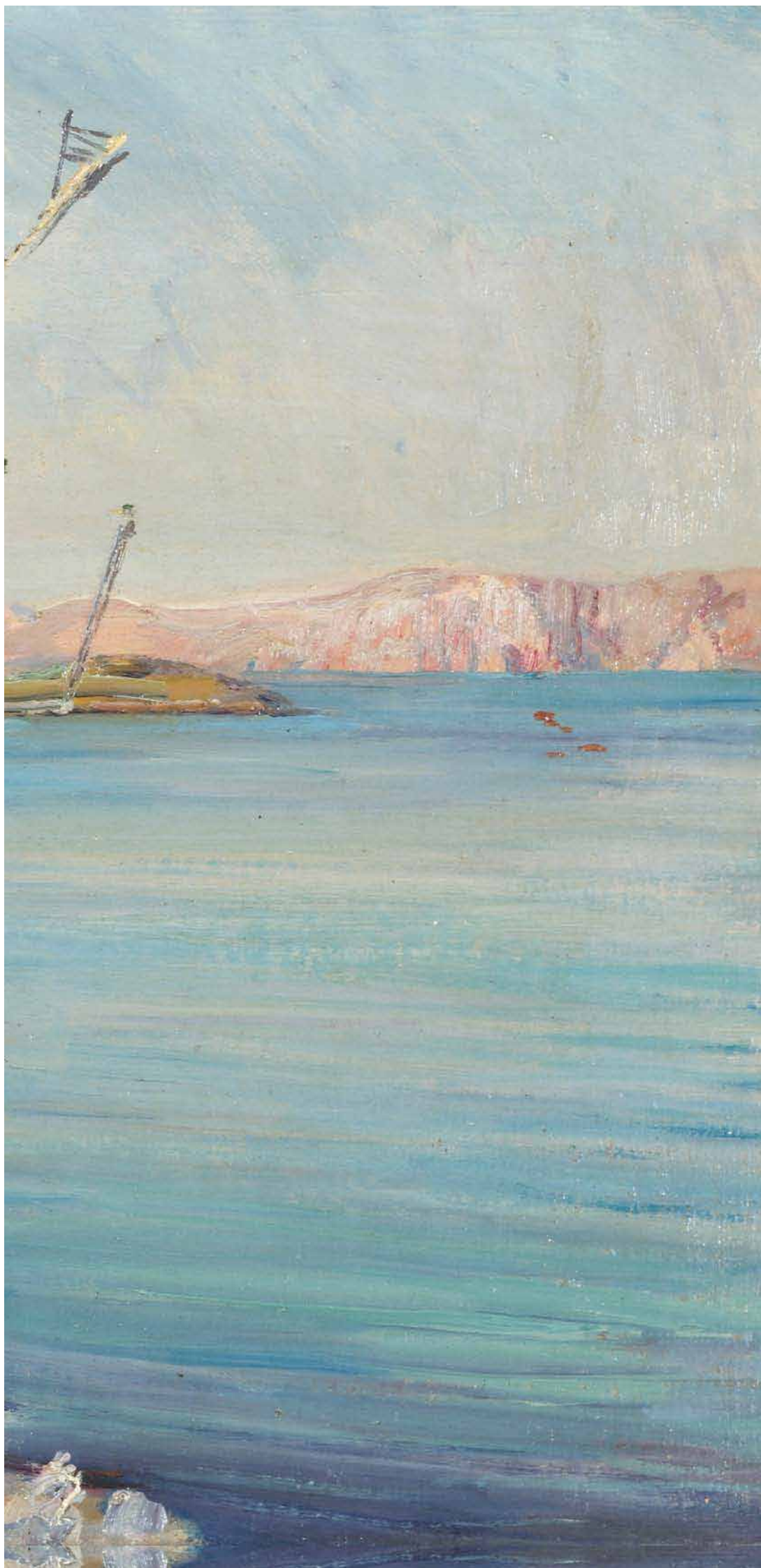

NEVERIN, 1920. ulje/platno; 74 x 108,5 cm

PEJZAŽ, 1920. ulje/platno; 44,5 x 63,5 cm

TUNERA, oko 1925.
ulje/platno; 43 x 56 cm

Emanuel Vidović

(Split, 1870. – Split, 1953.)

Vrlo rano odlučio se za umjetnički poziv. Sa šesnaest godina napušta gimnaziju u Splitu, a s nepunih sedamnaest polaže prijemni ispit na venecijanskoj Accademia di Belle Arti (1887.). Studira kiparstvo, bez nekog vidljiva učinka. Zabilježeno je da 1890. zapušta Akademiju, ali ostaje u Veneciji i posvećuje se slikarstvu. Za taj obrat zaslužni su slikarov bunt protiv akademskih postulata i mletački pejzažisti, sljedbenici Macchiaioli. Okrenut vlastitim željama, počinje slikati venecijanske vedute na „tavolettama“, i to izdašnim nanosima mrlja boje te slobodnim potezima kista. Suočen s besparicom zbog gubitka stipendije, traži bilo kakav posao i 1892. odlazi u Milano. Nalazi posao crtača u tvornici namještaja, ali i posjećuje izložbe te otvoreni atelijer mladih umjetnika iz Društva „Famiglia Artististica Milanese“. Godine 1894. sudjeluje na velikoj milanskoj izložbi umjetničko-gospodarskog karaktera „Esposizioni Riuniti“, gdje uz djela Giovannija Segantinija i dr., naš slikar izlaže venecijansku vedutu. Već sljedeće godine opet izlaže u Milanu, sad na „Esposizione Permanente“, godišnjoj izložbi uglednog milanskog Društva umjetnosti. Nakon osam godina izbivanja vraća se u Split i zamašno oživljava izložbenu i umjetničku scenu grada pod Marijanom te slika vedute i ruralno-ribarske prizore lirsko-krepuskolarnog ozračja. Redovito posjećuje i Venecijanski bijenale s kojeg u Split donosi kataloge i prenosi dojmove o suvremenoj internacionalnoj likovnoj produkciji. U Splitu, uz pedagoški rad na gimnaziji, neumorno slika kako u atelijeru tako i pleneru mjestašca iz okolice Splita i grad sâm, posebno njegovu luku i ribarske punktove. U opusu mu dominiraju djela slikana u rasponu od realizma preko talijanskog impresionizma do simbolizma u kojem je svojom monokromnom paletom veduti dao duhovni, a ne zemljopisni značaj. Impresivno apstrahiranje motivskih značajki i reduciranje figurativnih elemenata u djelima ostvarenima od 1901. do 20-ih godina sinteza su tonske impresije i vrhunac slikarova sutonskog simbolizma koji nam dopuštaju uvrstiti ga u preteče lirske apstrakcije. Niz njegovih slika s naglašenim sfumatura lučkih izmaglica i morskoga ozračja Splita, ostvarene svojevrsnim rastapanjem forme na mrlje valera, idu u red najvećih dostignuća hrvatske umjetnosti prve polovice 20. stoljeća. Valja dodati da su takva slikarova djela imala znatnog odjeka na internacionalnoj sceni. Ističemo da je 1897. izlagao u okviru hrvatske sekcije na međunarodnoj izložbi u Kopenhagenu, a 1904. u Beču na izložbi Hagebunda. Tijekom 1906. opet su njegova djela izložena u Beču na izložbi Secesije, a pozvan je izlagati i na Mostri Nazinale di Belle Arti u Milanu. Godine 1908. ključni je organizator i izlagač na Prvoj dalmatinskoj umjetničkoj izložbi u Splitu koja je iznjedrila i umjetničko Društvo „Medulić“, prvu formalnu hrvatsku likovnu grupu na čijim je izložbama slikar izlagao sve do 1919. i zadnje izložbe Društva priređene u pariškoj Petit Palais. Do kraja stvaralačkog vijeka izlagao je na brojnim izložbama i što je važnije, ostvario je golemi opus s više od 3000 registriranih djela.

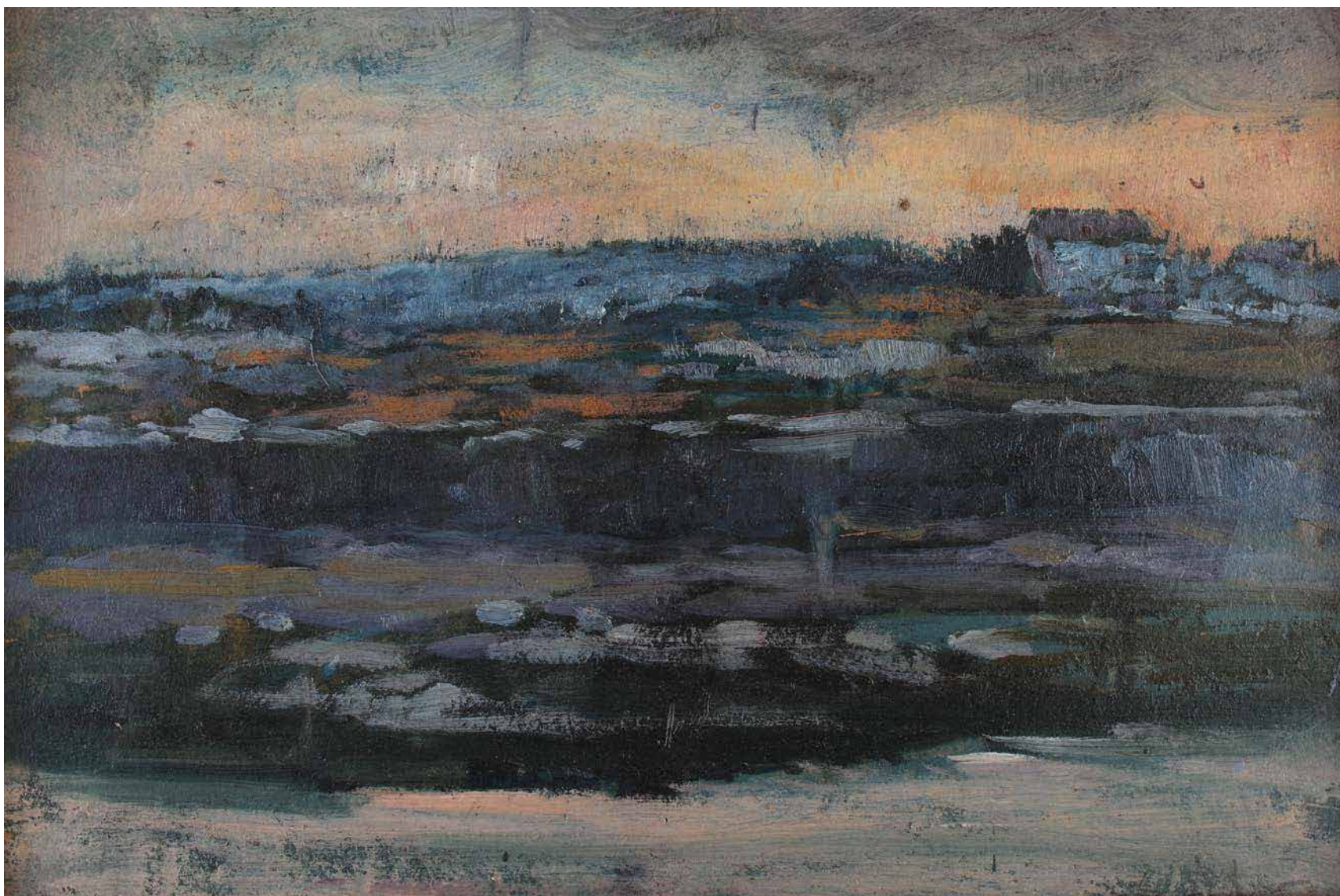

DRUGI VRH MARJANA, 1901. ulje/ljepanka; 17 x 25 cm

RIBARI NA POČINKU, 1906. ulje/platno; 45 x 79,8

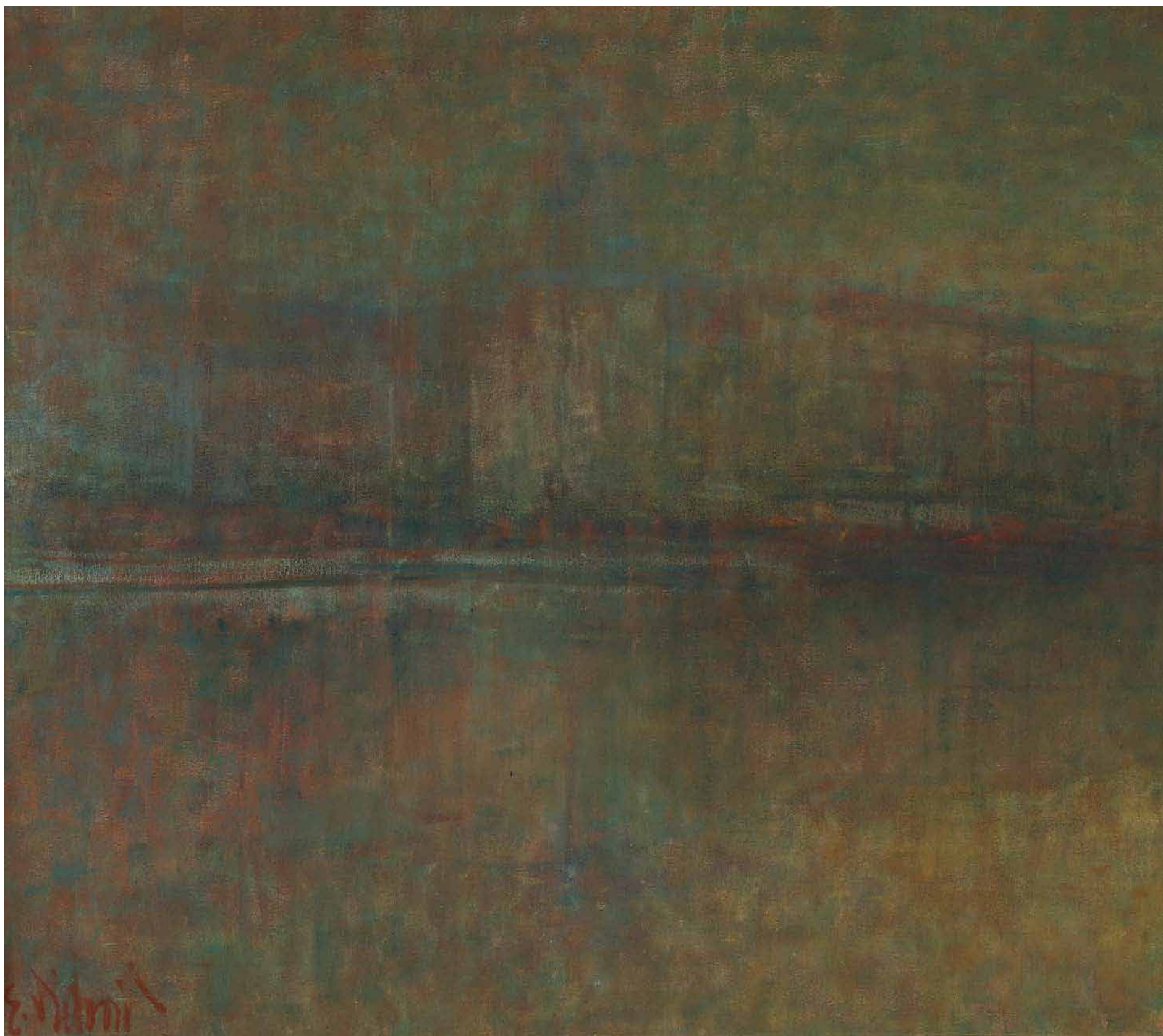
SOLIN, 1908. ulje/ljepenska; 17 x 25 cm

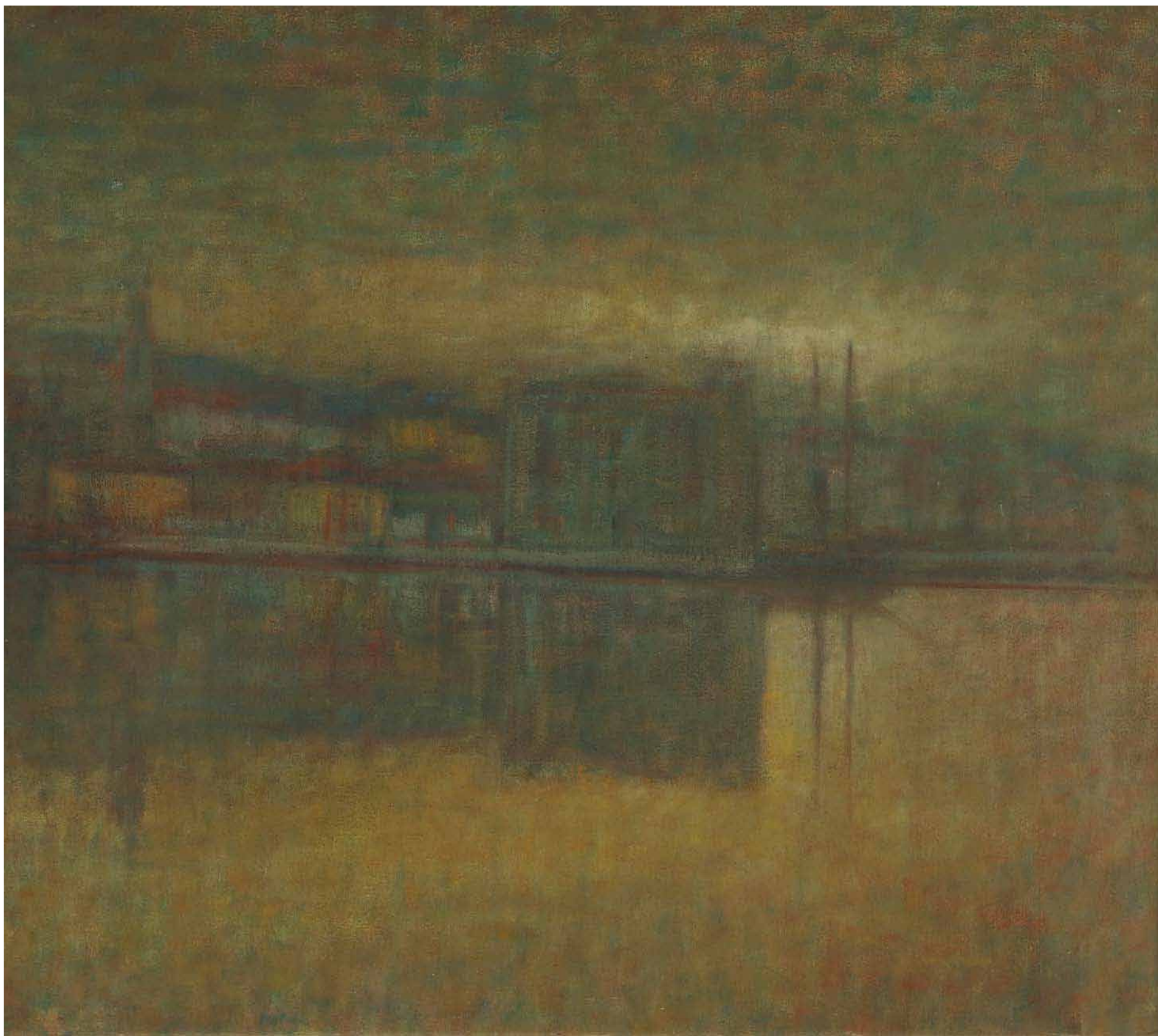

ZAPAD SUNCA NA MARJANU, oko 1914. ulje/platno; 76,5 x 143 cm

K MRTVOM GRADU, 1919. ulje/platno; 100,5 x 137 cm

SVITANJE U SPLITSKOJ LUCI, oko 1916. ulje/platno; 70 x 152,5 cm

Oton Iveković

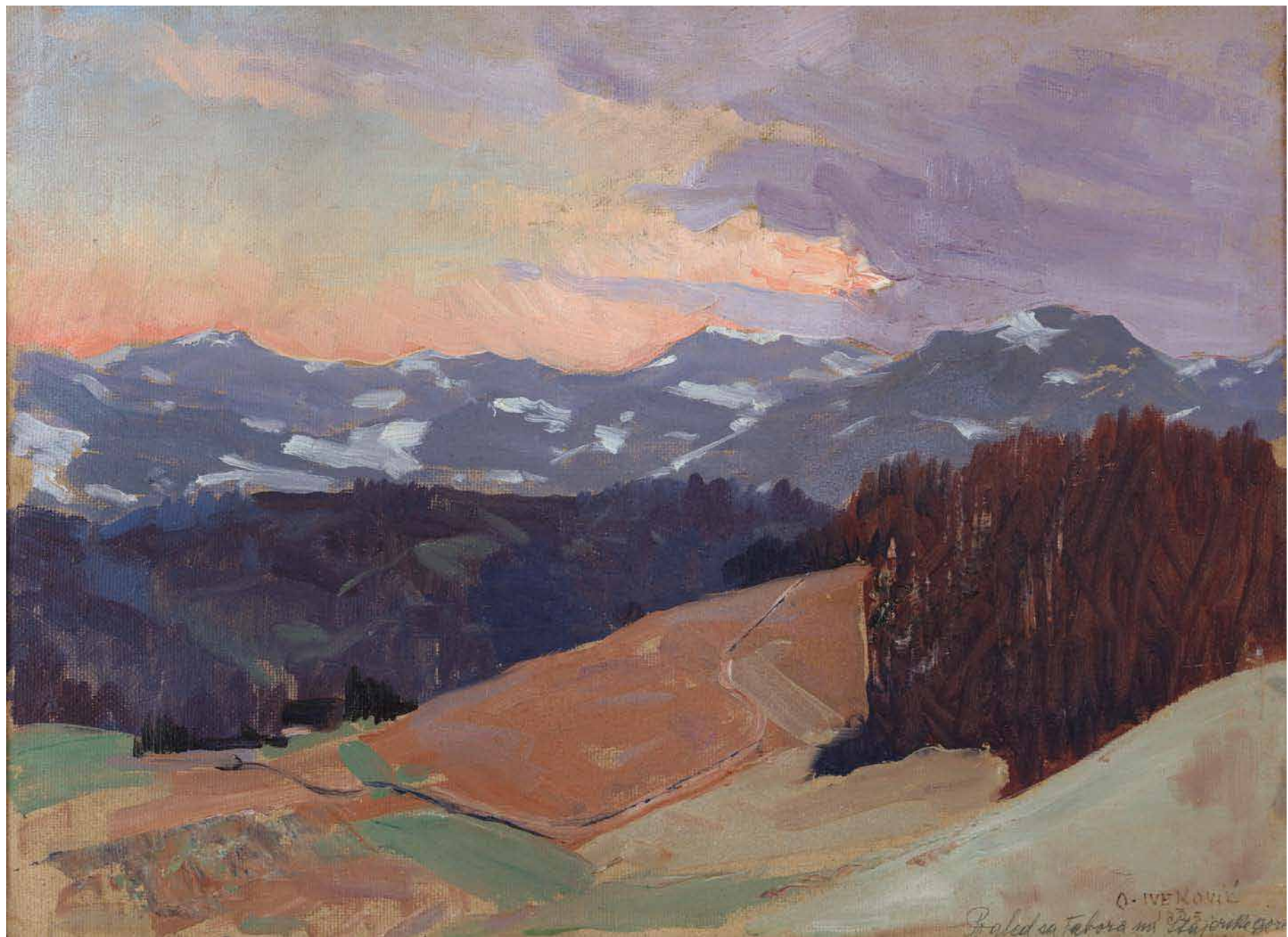
(Klanjec, 1869. – Zagreb 1939.)

Slikarstvu ga prvi podučava Ferdo Quiquerez. U Beču je 1886. i pohađa Akademiju, a od 1892. nastavlja studij na Münchenskoj Akademiji u klasi Wilhelma Lindenschmidta, gdje zatječe i Belu Čikoša. Obojici im se putevi ubrzo razilaze. Čikoš ide u Italiju, a Ivekovića je želja za daljnjim naukom odvela u Karlsruhe, gdje pohađa Meisterschule Ferdinanda Kellera. Na poziv Izidora Kršnjavog, visokopozicioniranog slikara, vraća se u Zagreb 1894. i preuzima mjesto učitelja crtanja na realnoj gimnaziji. Iste godine samostalnom izložbom pridružuje se Vladi Bukovcu. Unatoč burnih sučeljavanja između „konzervativnog“ Kršnjavoga i „naprednog“ Bukovca, neprikosnovenih autoriteta za umjetnička pitanja u Zagrebu koji su se sukobili oko metode obrazovanja mlađeg naraštaja umjetnika, naš je slikar uspio zadržati dobre odnose s obojicom. Ne imajući svoj atelijer, radio je u Bukovčevu, a istovremeno je oslikavao takozvanu „Pompejansku sobu“ u palači Odjela za bogoštovlje i nastavu na čelu kojega je bio Kršnjavi. Školovan na historijskom slikarstvu, na velike izložbe Društva umjetnosti u Zagrebu i inozemstvu (Budimpešta, 1896., Kopenhagen 1897., Petrograd 1899. te Pariz 1900.) šalje ulja i akvarele domoljubnog sižea koji predstavljaju uspješan spoj povijesnog, žanrovskog i plenerističkog slikarstva. Međutim, od 1901. zamjetno je rasvjetljavanje njegove palete. Uzroke valja tražiti u brojnim putovanjima koje je otad poduzimao širom domovine i inozemstva. Ključna su bila putovanja u Dalmaciju i u Italiju koju je 1906. prokrstario sve do Napulja. S ovog potonjeg, osim neposrednih skica i akvarela, donio je bilježnicu s osvrtima na firentinsku i napuljsku umjetničku baštinu i recentnu scenu koje sljedeće godine objavljuje kao putopis „S puta po Italiji“ u časopisu Hrvatsko kolo. Od 1908. do 1927. profesor je crtanja i slikanja na Akademiji u Zagrebu. Nakon umirovljenja ostavlja nastavnički poziv i povlači se na imanje u Hrvatskom zagorju, u dvorac Veliki Tabor gdje nastavlja slikati znamenite događaje iz hrvatske prošlosti, ali i bregoviti krajolik svoga zavičaja. Te pejzaže po slikarovu modernom senzibilitetu za boju i odmaku od romantičarsko-domoljubne orijentacije ubrajamo u posebno vrijedna djela hrvatskog poetskog realizma.

GORSKI KRAJOLIK, 1885. akvarel/papir; 20,5 x 39,2 cm

POGLED S VELIKOG TABORA, 1925. ulje/ljepenka; 36,5 x 50,5 cm

DRVOSJEČE, 1909. ulje/platno; 120,5 x 120 cm

POGLED NA VELEBIT S JUGA, 1912. ulje/platno; 42 x 57 cm

PEJZAŽ S MAKOVIMA, 1923. ulje/platno; 150 x 200 cm

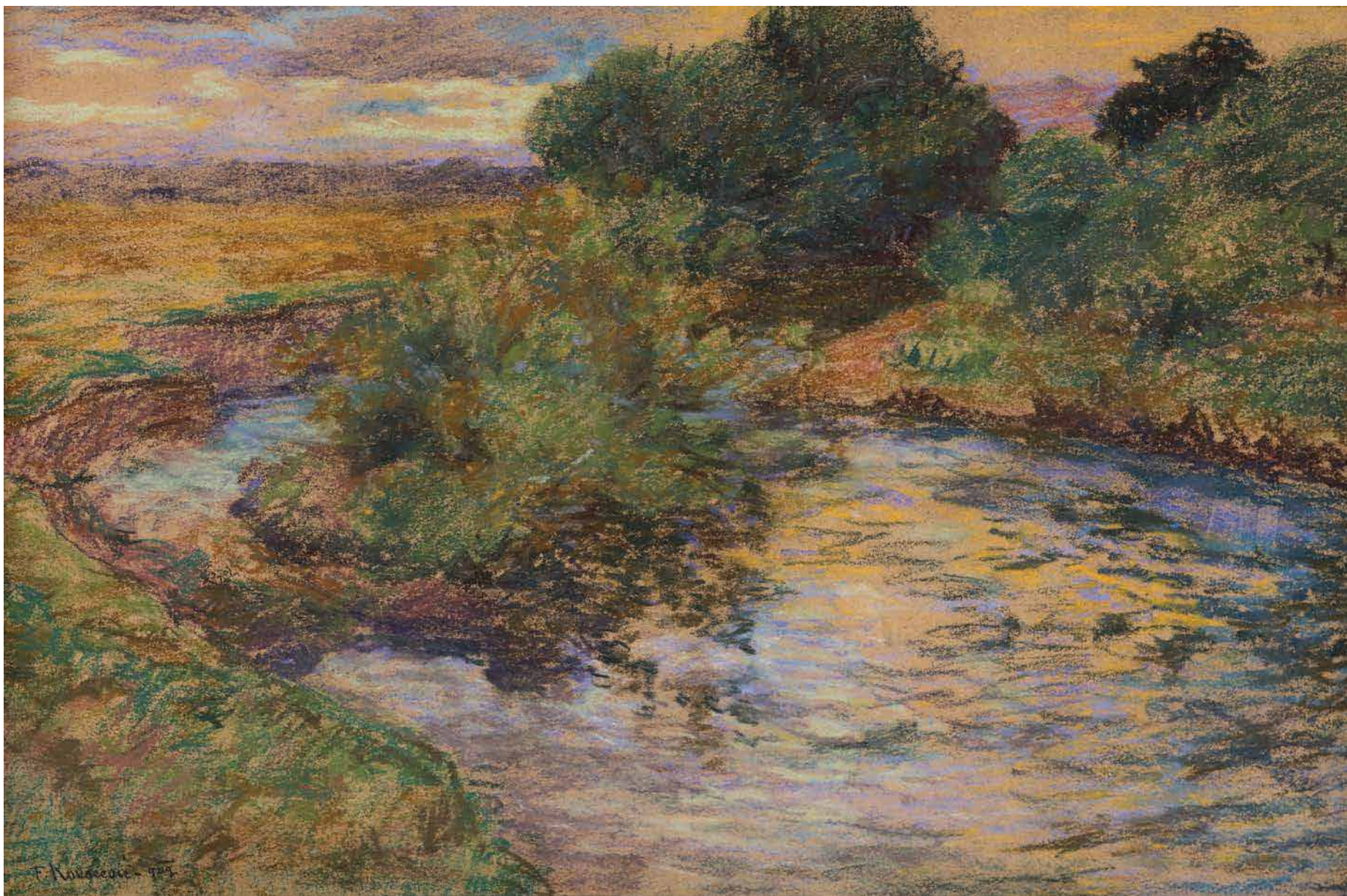
CVIJET POZLAĆENI, 1907.
ulje/platno; 80 x 100,1 cm

Ferdo Kovačević

(Zagreb, 1870. – Zagreb, 1927.)

Prvi ga slikarstvu podučava Nikola Mašić. Zatim pohađa satove dekorativnog slikarstva na Obrtnoj školi u Zagrebu (1884. – 1888.) i naposljetku upisuje studij figurativnog slikarstva u klasi Carla Kargera na Kunstgewerbeschule u Beču, a diplomira 1893. u klasi Rudolfa Rösslera na Odjelu dekorativnog slikarstva iste visoke škole za umjetnost i umjetnički obrt. Već tijekom školovanja dva puta studijski boravi u Italiji: u Veneciji 1891. i u Firenci 1892., što mu je, kao i starijim kolegama, omogućio Izidor Kršnjavi. Po povratku u Zagreb sudjeluje u zamašnoj akciji poduzetnog Kršnjavoga o uređenju palače Odjela za bogoštovlje i nastavu pa za „Pompejansku sobu“ realizira četiri portreta starogrčkih dramatičara, a za „Zlatnu dvoranu“ veliku figuralno-alegorijsku kompoziciju (1894.). Uslijedila je i narudžba za slikanje veduta hrvatskih gradova namijenjenih secesijskoj palači Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Ipak, uz sav taj posao i najave novih narudžbi, slikar je ubrzo zapostavio dekorativno i historijsko slikarstvo i okrenuo se pejzažu. Tomu je zasigurno, osim puta po Italiji, doprinijelo i grupiranje umjetnika oko Vlahu Bukovca i njegova inovativna djelovanja. Od osnivanja Bukovčeva Društva hrvatskih umjetnika (1897.) naš je slikar bio njegovim vrlo aktivnim članom i stalnim izlagačem na izložbama Društva u Zagrebu i inozemstvu (Petrograd 1899., Pariz 1900., Prag 1903.). Sudjeluje i na izložbi prvog Hrvatskog salona (1898.) sa slobodnije i gotovo poentilistički izvedenim krajolikom iz okolice Zagreba. Zadržavši se još samo koju godinu u domeni tonskog slikarstva i temi gradskih veduta, od 1900. slika isključivo pejzaže s izrazitim osjećajem za boju i svjetlo. Svoj neposredni doživljaj prirode, poglavito one uz rijeku Savu, njene rukavce i vrbike, slikar izražava koloristički sjajno ugođenim prizorima. Najčešće su to zalazi sunca, vjetrom uzbibano raslinje i snijegom zarobljene vrbe slikani sitnim potezima kista i lazurnim, a kadikad i pastoznim nanosima mrlja boje. Riječni pejzaž, koji je kao samostalnu likovnu temu etablirao u hrvatskom pejzažnom slikarstvu, zarana je postao siglom njegova stvaralaštva. U početku blizak simbolizmu, postupno se razvio u pejzažista usredotočenog na impresije prirode, na svjetlost i njene odraze na vodi, riječju, u slikara atmosfere. U zadnjem desetljeću slikarskog i pedagoškog rada na zagrebačkoj Akademiji (1913. – 1927.) slikar rjeđe istupa u javnosti, a djelima se posve priklanja intimističkoj grani realizma.

PEJZAŽ SA SAVSKOG MOSTA, 1909. pastel/papir; 36,5 x 56,5 cm

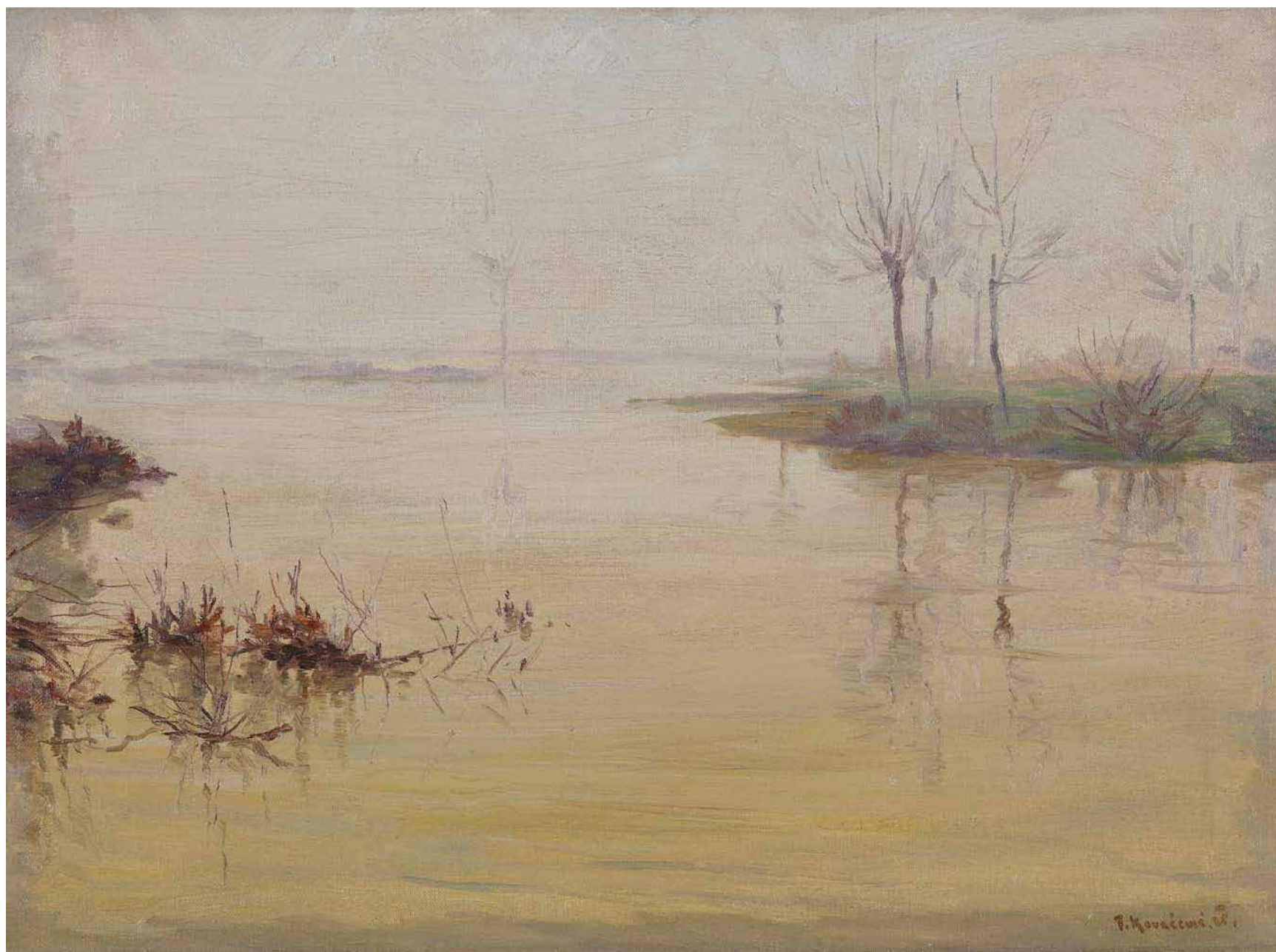
JESENJI KRAJ, 1911. ulje/platno; 52,1 x 74,3 cm

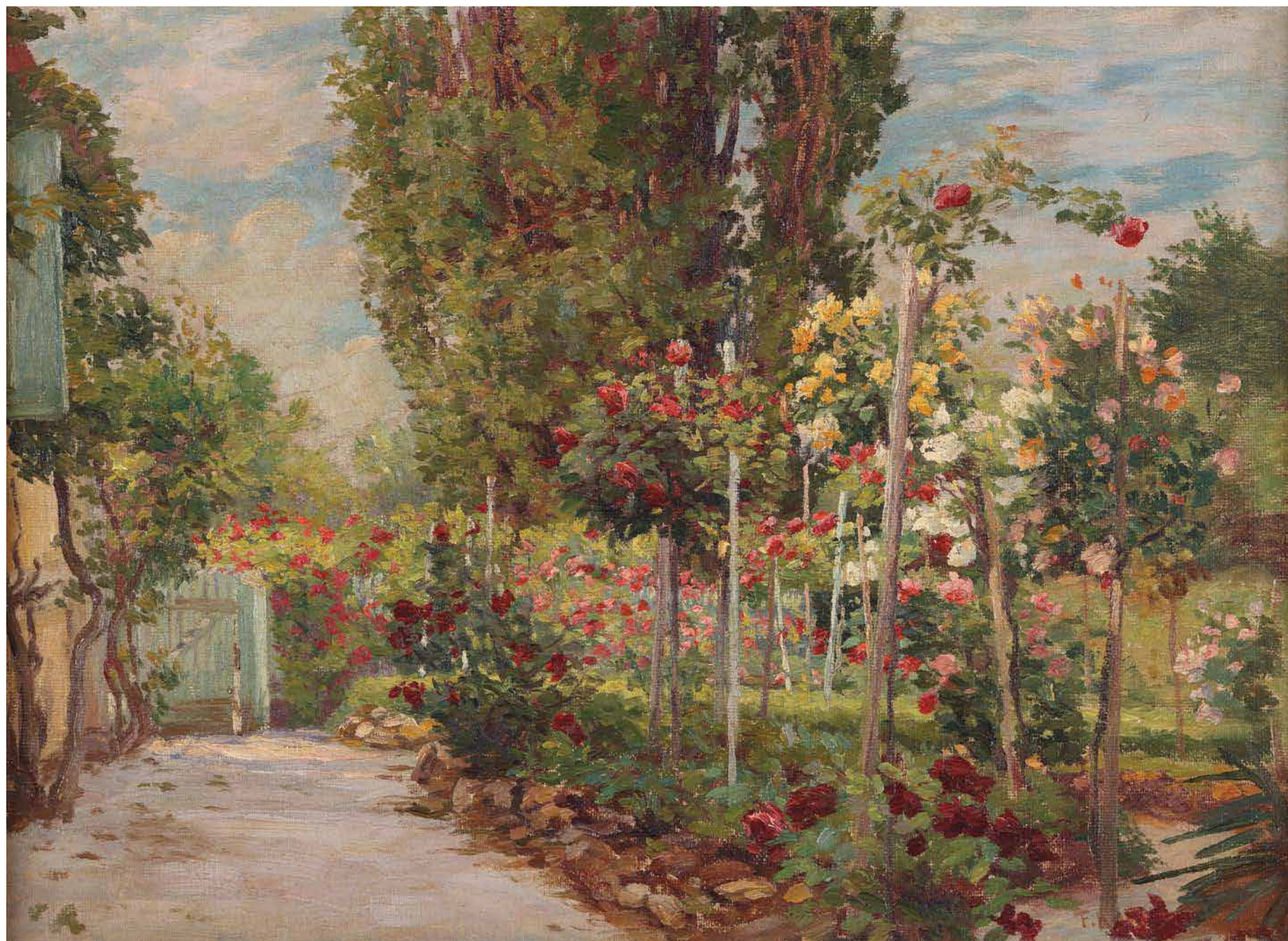
LIVADA, 1917. ulje/platno; 39,8 x 58,2 cm

VRBE, 1917. ulje/platno; 43,5 x 60,5 cm

SAVSKI PEJZAŽ I., 1925. ulje/platno; 43 x 59 cm

PEJZAŽ (Vrt), 1920. ulje/platno; 43,2 x 59 cm

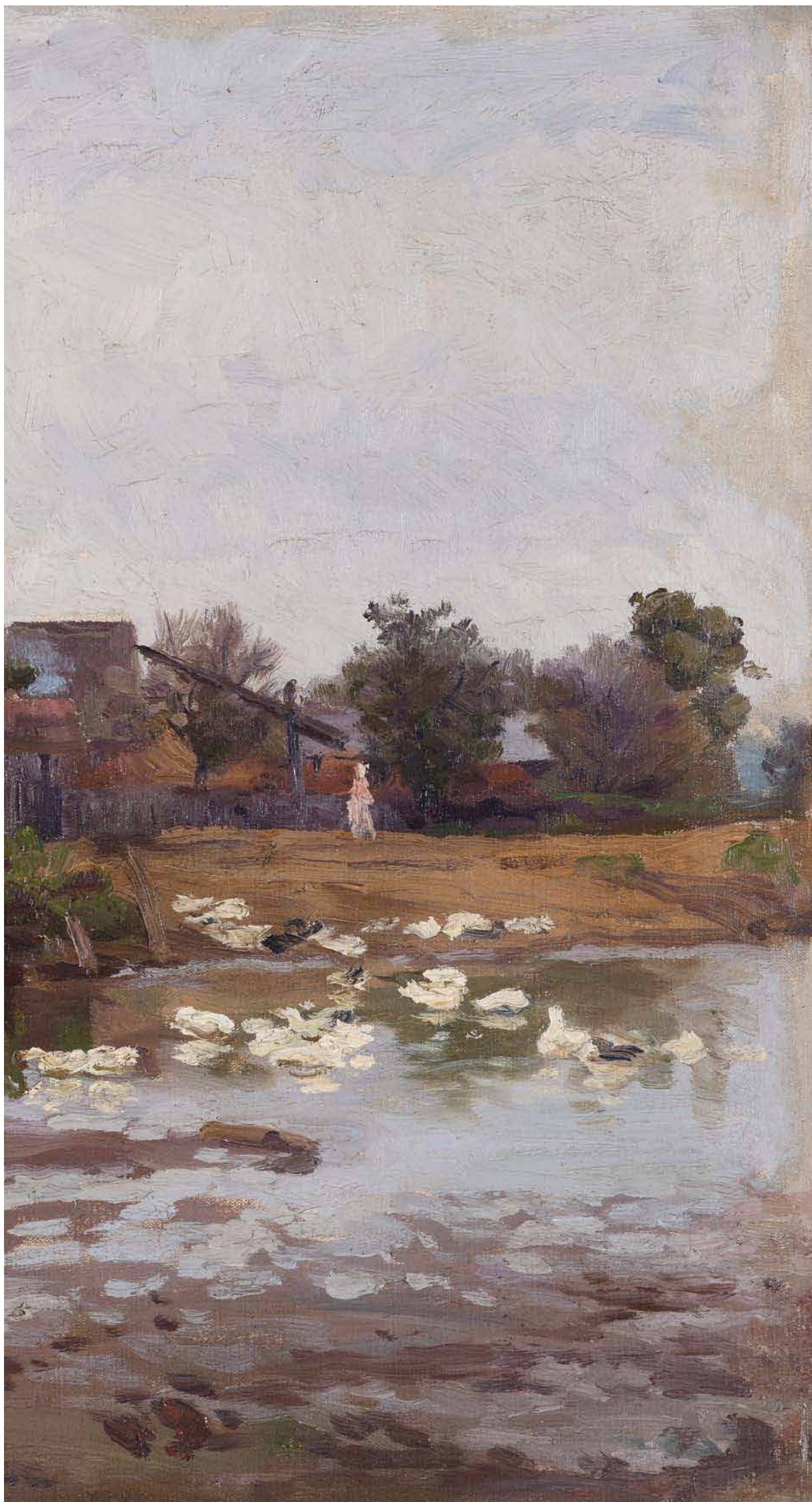

MAGLA (Čamac uz obalu rijeke), 1923. ulje/platno; 43 x 58,8 cm

VRBE, 1924. ulje/platno; 43 x 60 cm

SEOSKI KRAJOLIK, 1919.
ulje/platno; 44,2 x 59 cm

Gabriel Jurkić

(Livno, 1886. – Livno, 1974.)

Rođen i odrastao u hrvatskoj obitelji, u Zagrebu od 1907. pohađa privatnu slikarsku školu Mencija Clementa Crnčića koja je već sljedeće godine prerasla u Višu školu za umjetnost i umjetni obrt, odnosno prvo visoko umjetničko učilište na prostoru ondašnje države. Unatoč besparici, koju ni skromna stipendija hrvatskog kulturnog društva Napredak iz BiH nije mogla popraviti, u Zagrebu je za svoje umjetničko zvanje stekao lijepih iskustava. Kretao se u krugovima pisaca i glazbenika, posjećivao koncerte, slikao i izlagao, mahom portrete, te se pripremio za nastavak studija na bečkoj Akademiji. Studirao je i diplomirao 1909. u klasi Aloisa Deluga, sjajnog portretista Bečana i krajolika južnoga Tirola. Na njegovu preporuku naš slikar već 1911. izlaže na proljetnoj izložbi Wiener Secession. Po odlasku iz Beča nastanjuje se u Sarajevu, no sa Zagrebom ga i dalje vežu učestali samostalni nastupi i brojna sudjelovanja na skupnim izložbama. Ljetne mjesece 1912. i 1913. provodi u Gružu (Dubrovnik) koji ga nadahnjuje za slikanje pejzaža i veduta jugendstilske stilizacije, ali i rasvijetljene palete kojima će između 1914. i 1920. dosegnuti vrhunce svoje umjetnosti slikajući visoravan i zimsku idilu livanjskog zavičaja. Riječju, postao je slikar slikar plein aira čije su imaginacije atmosferskih mijéna i ozračja bosansko-hercegovačkog krajobraza osvojile mnogoljudnu publiku. Međutim, valja istaknuti da je cijeli slikarov opus vazda bio prožet i duhovnošću posebne vrste. Usvojivši načela kasne secesije i simbolizma tijekom prvoga desetljeća svoga inače dugovječnog stvaralačkog vijeka ostvario je i niz slika s čudesno produhovljenim vizijama svojih religioznih vjerovanja i adoracija iskonskom značaju prirode. Poslije prvog svjetskog rata, i tijekom sjajnih stvaralačkih gostovanja u Zagrebu sve do 30-ih godina, Jurkić u Sarajevu, Livnu i njegovoj okolini, osim jedinstvenih slika difuzne svjetlosti zavičajnoga podneblja, stvara i djela fascinantne meditativne duhovnosti kojima teško da možemo naći premca u onodobnom slikarstvu. Premda izdvojen od umjetničkih grupa i programa, čak i dislociran u Sarajevu, ovaj je slikar svojim djelom, zahvaljujući brojnim izložbama i ostvarenim narudžbama u Zagrebu, imao važnu ulogu u razvoju hrvatske slikarske moderne. Kao što navodi Igor Zidić, on dodiruje svijet koji nema granica. Slijedom ideologijski programiranih kritika i difamacija zbog svoje posvećenosti duhovnosti i prakticiranju vjere u svakodnevnom životu, Jurkić 1956. mora napustiti Sarajevo. Utočište mu pružaju fratri iz samostana Gorica u Livnu, gdje živi i radi sve dok mu zdravlje dopušta. Iza sebe je ostavio na stotine pejzaža i slika religiozne tematike od kojih je veliki dio javnosti dostupan u Galeriji „Gabriel Jurkić“ pri Muzeju franjevačkog samostana Gorica.

PUT U VJEČNOST (DETALJ), 1918.
ulje/platno; 103,5 x 200 cm

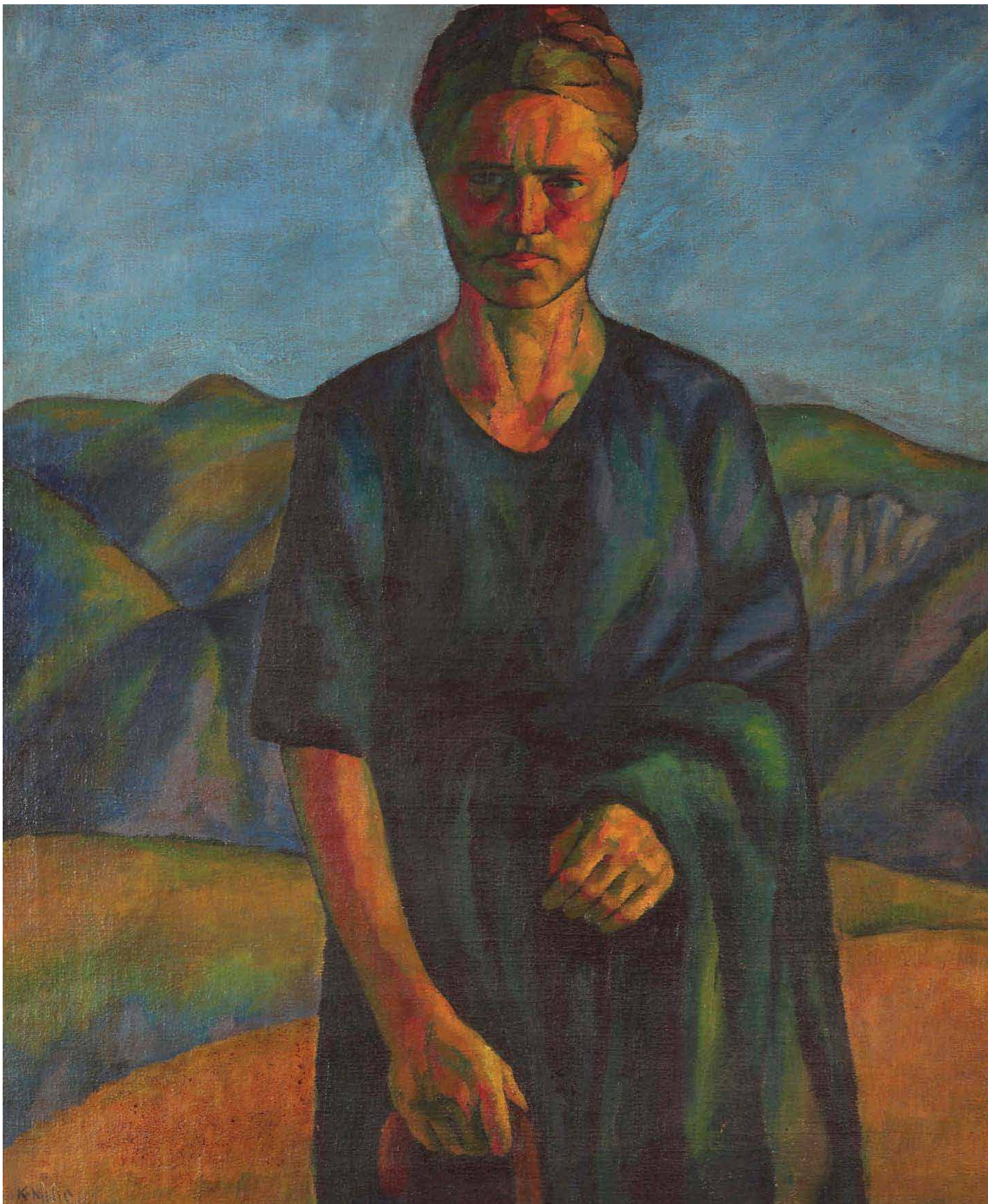
PUT U VJEČNOST, 1918. ulje/platno; 103,5 x 200 cm

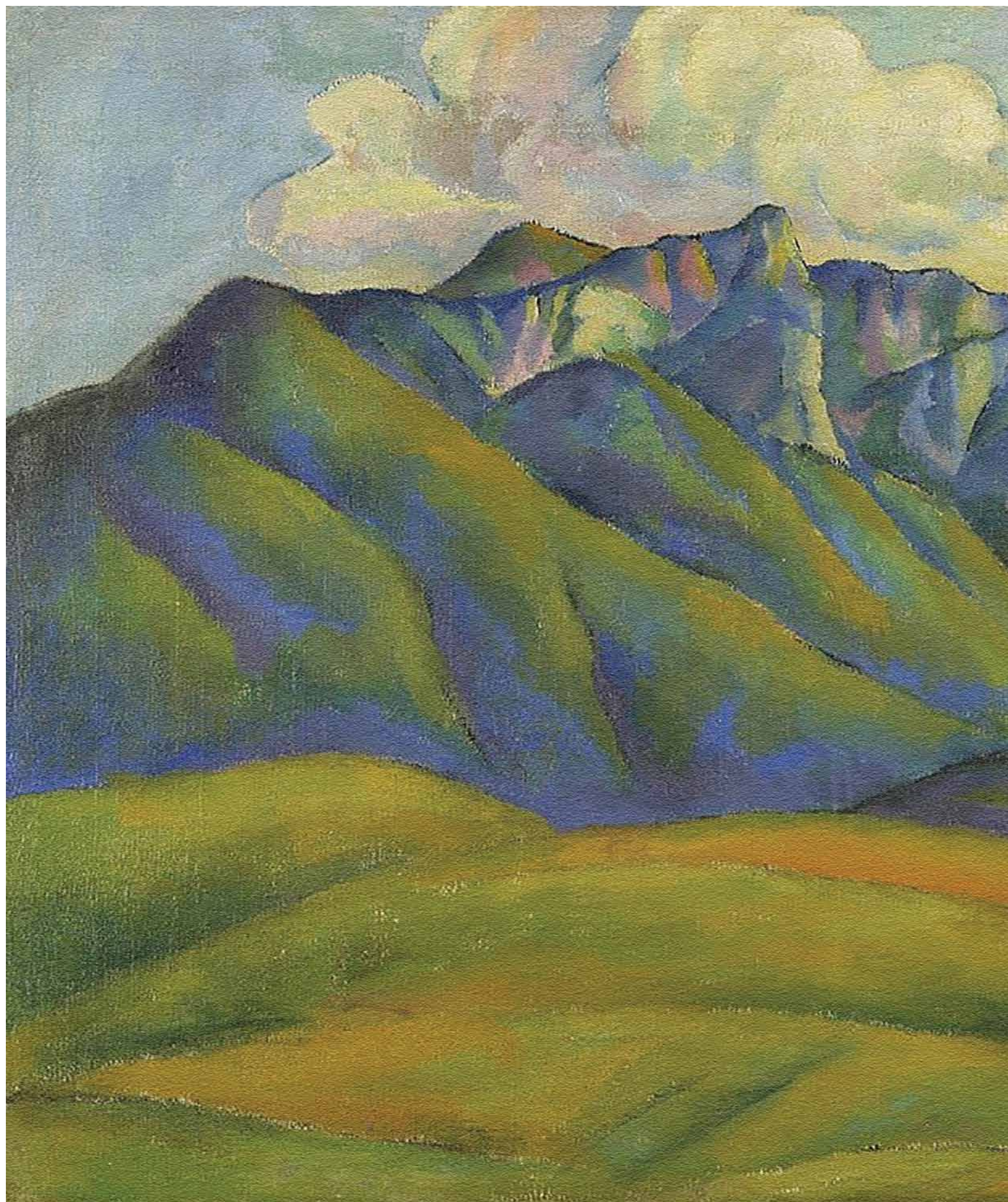
Karlo Mijić

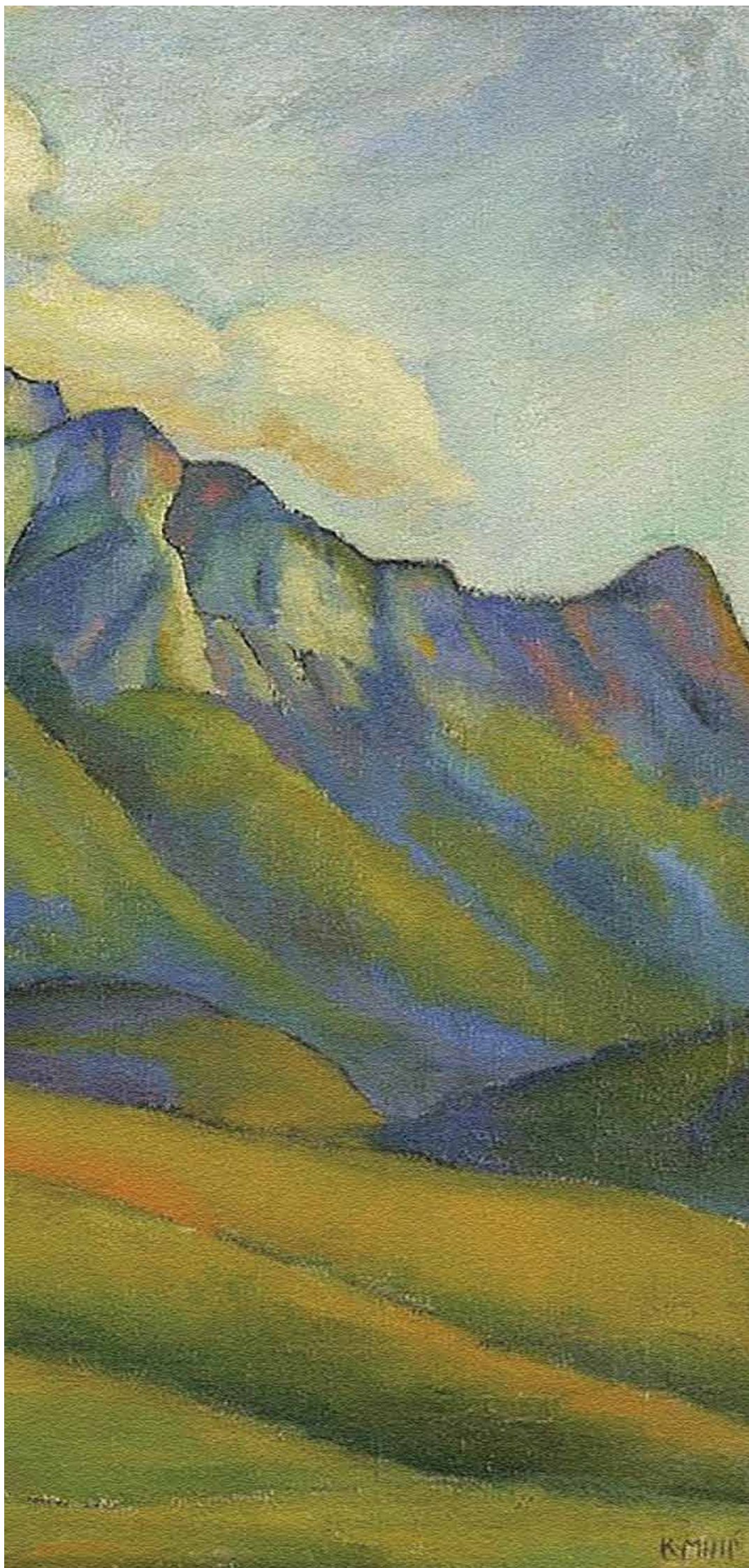
(Bileća, 1887. – Zagreb, 1964.)

Porijeklom Bračanin, tijekom dječastva i osnovnog obrazovanja živi u Sarajevu. Poslije tamošnje srednje škole, pripremajući se za umjetničko zvanje, od 1904. do 1905. pohađa privatnu slikarsku školu Roberta Scheffera u Beču. U akademskoj godini 1905. – 1906. upisuje studij slikarstva na likovnoj Akademiji u Pragu i predani je student profesora Vlahu Bukovca. Skolastičke godine završava na Akademiji u Münchenu te usavršavanjem grafičkih tehnika na bečkoj Školi primijenjene umjetnosti od 1913. do 1914. Vrativši se u Sarajevo preuzima mjesto nastavnika Tehničkoj školi sve do 1938. godine i preseljenja u Zagreb gdje također preuzima mjesto nastavnika crtanja na Državnoj tehničkoj školi. Već 1919. izlaže na šestom zagrebačkom Proljetnom salonu, a 1920. priređuje i prvu samostalnu izložbu u Salonu Ullrich. S oba ova nastupa u zagrebačkoj javnosti oduševio je i kritiku i publiku. Brojni radovi su mu otkupljeni, a pozivi za izlaganje na skupnim izložbama hrvatskih umjetnika u tuzemstvu i inozemstvu otad su zaredali u velikom broju. Valja spomenuti da je u jednoj takvoj ozbiljnoj selekciji 1921. izlagao na velikoj međunarodnoj izložbi u Ženevi te da je 1927. sudjelovao na uglednoj internacionalnoj smotri grafičke umjetnosti u Firenci. Slikarovi rani radovi pokazuju utjecaj münchenskog akademizma koji, međutim, već krajem prvog desetljeća prošloga stoljeća ustupa mjesto plenerizmu i jugendstilskom simbolizmu bečke secesije. I na tomu slikar nije stao, nego se, štoviše, okrenuo ekspresionizmu i u toj je sjajnoj „niši“ slikarskoga umijeća ostvario svoja ponajbolja djela. Dosegnuvši slikarsku zrelost i samosvojnost vlastita izričaja, u razdoblju od 1918. do 1930. Mijić slika kolorističkom smjelošću i žestinom niz impresivnih planinskih krajolika iz okolice Pazarića, primjerice, sliku „Hranislava“. K tomu, stvara i poetikom nabijene magične prizore „tihog“ Blažuja i krajobraze sarajevske okolice. Sve redom djela su to koja idu u vrh ekspresionističke dionice hrvatskoga slikarstva između dva rata u kojoj ovom slikaru pripada najviše mjesto. Od 1934. redovno je izlagao na izložbama zagrebačkih umjetnika, priredio brojne samostalne nastupe i sudjelovao na prijelomnim izložbama hrvatskih umjetnika u Zagrebu, primjerice, na izložbi Pola vijeka hrvatske umjetnosti u Meštrovićeveu Domu likovnih umjetnika 1938. godine.

U NAŠIM PLANINAMA, 1919.
ulje/platno; 115 x 95,5 cm

HRANISLAVA, 1920.
ulje/platno; 96,5 x 125 cm

Ljubo Babić

(Jastrebarsko, 1890. – Zagreb, 1974.)

Polaznik je prve slikarske klase Mencija Clementa Crnčića na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu od 1907. do 1910. Usporedo upisuje studij prava koji zapušta nakon što je 1909. na venecijanskom Biennalu vidio djela Franza von Stucka. Godine 1910. odlazi na studij slikarstva u München gdje u klasi spomenutog von Stucka diplomira 1913. Usporedo pohađa satove iz anatomije, inscenacije i povijesti umjetnosti na tamošnjem sveučilištu te izlaže na Bečkoj secesiji (1913.). U Zagrebu pak radi na opremi knjiga i ilustriranju izdanja Matice hrvatske te samostalno izlaže u Umjetničkom paviljonu (1913.). Po završetku studija odlazi na usavršavanje u Pariz na Académie de la Grande Chaumière. Po povratku u Zagreb sudjeluje u osnivanju Hrvatskog proljetnog salona, izrađuje nacрте za kazališne kostime i inscenacije te stvara ponajbolja djela svoje ekspresionističke faze. Godine 1916. postaje profesor na Visokoj umjetničkoj školi koju je i sam pohađao i na kojoj će, kroz sve njene mijene do naslova Akademije pa i kasnije, biti neprikosnoveni autoritet. Svježe ideje i novo motrište pri komponiranju pejzažnog motiva koje je uveo u hrvatsko slikarstvo između dva rata nesporno ga čine jednim od najvažnijih osoba hrvatske figurativne umjetnosti. Istaknuti primjer slikarove inovativnosti u odnosu na suvremenike svakako je slika „Moj rodni kraj“ u kojoj je u svojstvenoj mu ptičjoj perspektivi dočarao suštinu zagorskog krajobraza. Podjednako izvrsno znao je realistički prikazati hrvatskog seljaka, zavičajni jaskanski kraj, ali i krajičak dalmatinskoga krša u simbolički prenesenom i realno ostvarenom značenju uzvišenoga slikarskog djela. Priznati pedagog, osnivač i protagonist „Grupe trojice“, organizator velikih izložbi, povjesničar umjetnosti i prvi kustos Moderne galerije (1918. – 1919.), kritičar i leksikograf, teoretičar slikarstva i pisac važnih knjiga, ukratko, ovaj je slikar ostavio golemi trag u praksi i teoriji hrvatske likovne umjetnosti prve polovice 20. stoljeća. Od mnogobrojnih izložbi valja istaknuti da je izlagao 1925. na L'Exposition internationale des arts decoratifs u Parizu (Grand Prix za scenografiju) i na XXI. venecijanskom bijenalu 1938. Nakon Velikog rata s nekoliko se djela približio magičnom realizmu i „novoj objektivnosti“, a od 30-ih godina njegovim slikarstvom vladaju svjetlo i boja kojima počinje vlastitu upornu borbu za afirmaciju ideje o „našem izrazu“, o stvaranju autentično hrvatske kromatske i ekspresivne komponente na likovnoj karti moderne Europe.

MOJ RODNI KRAJ, 1936.
ulje/platno; 180 x 150 cm

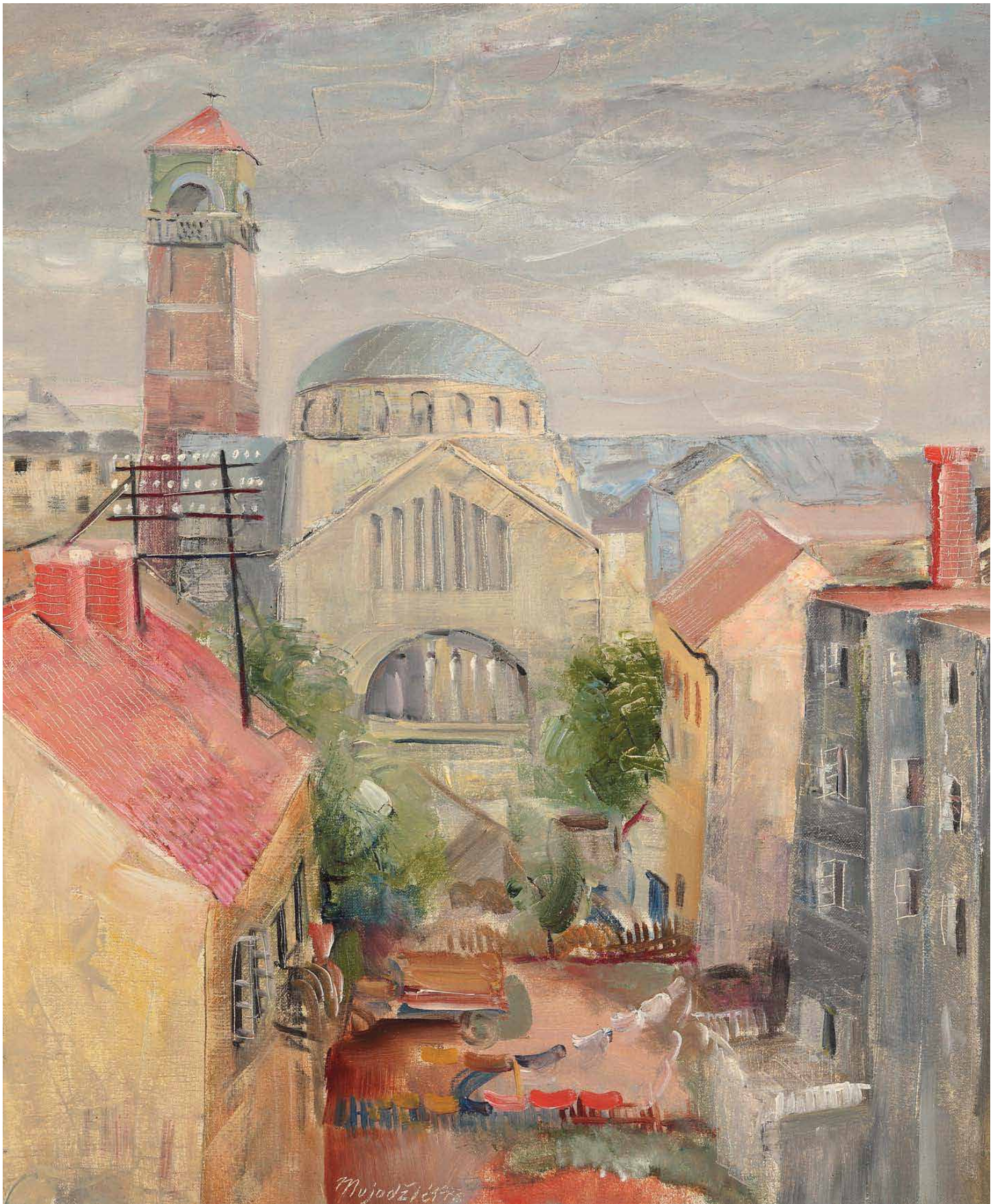

Omer Mujadžić

(Bosanska Gradiška, 1903 – Zagreb, 1991.)

Odgajan u imućnoj, ali i mnogobrojnoj obitelji u rodnomu gradu, tada u sastavu K. und K. carstva, pohađa osnovnu školu, a u Sarajevu gimnaziju. S nepunih 16 godina, kao iznimno daroviti dječak 1918. nastavlja školovanje u Zagrebu na Višoj školi za umjetnost i umjetni obrt koja će, uspostavom nove državne tvorevine, ubrzo biti preimenovana u Kraljevsku umjetničku akademiju. Prvi svjetski rat materijalno je iscrpio obitelj pa tijekom studija prihvaća posao crtača u Botaničkom zavodu. Diplomirao je 1924. u slikarskoj klasi Ljube Babića i odmah zatim kao stipendist francuske vlade odlazi u Pariz na usavršavanje pri Ecole superieur des Beaux Arts. Nezadovoljan kurikulum škole i u potrazi za inovativnijim spoznajama, priklanja se umjerenom kubizmu Andrea Lhotea. Akademija je za mene bila previše konzervativna, u njoj se nije moglo razvijati nikakav slobodni zamah, kazao je slikar novinaru Hrvatske revije 1941. u povodu svoga nastupa na Prvoj izložbi hrvatskih umjetnika u Zagrebu (br. 9). Po povratku u Zagreb 1926. sudjeluje na „Izložbi šestorice“ i 1928. na XXVI. proljetnom salonu. Slijedili su posao crtača u Arheološkom muzeju i kratkotrajno članstvo u osnivačkom odboru likovne grupe „Zemlja“ (1929.). Mnogo godina poslije o tom je angažmanu kazao: Ne znam vam puno o Zemlji. Kršinić i ja bili smo tamo 24 sata... (Pan, br. 1, 1990.). Formalno iz grupe istupa 1930. i iste godine priređuje u Sarajevu prvu od ukupno tri samostalne izložbe što ih je za života imao. Godine 1931. imenovan je profesorom na zagrebačkoj Umjetničkoj akademiji. Tu je tijekom 42 godine, kao pedagog pun razumijevanja i strpljenja, odgojio mnoge naraštaje slikara. Zbog slabijeg vida od mladosti je nosio naočale pa na svim autoportretima nosi naočale s debelim staklima. Do Drugog svjetskog rata u nekoliko navrata putuje u Dalmaciju iz koje donosi mali broj krajolika, jer nije volio slikati na otvorenom okružen znatiželjnim prolaznicima. Preferirao je rad u atelijeru, gdje je naslikao niz sjajnih intimističkih interijera muslimanskih kuća s prizorima tihog obiteljskog života. U dugom je stvaralačkom vijeku, uz zavidan broj portreta i aktova, ostvario i niz slika sakralne tematike za sebe i brojne naručitelje iz redova franjevačkih samostana u Bosni i Hercegovini.

CRKVA SV. BLAŽA U ZAGREBU, 1933.
ulje/platno; 65 x 56 cm

PEJZAŽ IZ DALMACIJE,
ulje/platno; 54 x 67 cm

U UMJETNIČKOJ GALERIJU HRVATSKOG KULTURNOG SREDIŠTA DO SADA SU IZLAGALI

- IZLOŽBA – IZ ZBIRKE HRVATSKOG MODERNOG SLIKARSTVA I KIPARSTVA

iz donacije prof. Vjeka Bože Jaraka

RADANJE ULJUDBENOG ŽARIŠTA

21. prosinca-20. siječnja 2007

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- BLAŽENKA SALAVARDA, ak. slikarica

MOZAICI B. SALAVARDE-plemeniti biljezi

novije sakralne umjetnosti

31. ožujka-30. travnja 2007.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- prof. JOSIP POLJAN, ak. kipar

ODRŽANA RADOST STVARALAČKOG ČINA U KIPARSTVU

28. rujna-31. listopada 2007.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- IRIS BONDORA DVORNIK, ak. slikarica

SLIKE KRHK TVARNOSTI I MAGIČNE IZGLEDNOSTI

28. rujna-31. listopada 2007.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- prof. JOSIP BIFFEL, ak. slikar

BOŽIĆU USUSRET.

23. prosinca 2007. -01. veljače 2008

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- prof. FRANJO FRANCINA DOLENEC, ak. slikar

O USKRSU 2008.

19. ožujka -24. travnja 2008.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- prof. LJUBO LAH, ak. slikar

ulja, akvareli, gvaševi, crteži o 60. obljetnici

slikarova stvaralaštva

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- JOSIP MARINOVIĆ, ak. kipar

PORTRETI, FIGURE I SKICE

20. rujna -18. listopada 2008.

izložbu priredio Đuro Vandura

- IZLOŽBA U POVODU OTKRIVANJA SPOMENIKA

IVI DULČIĆU

HRVATSKI UMJETNICI U POČAST IVI DULČIĆU

(Josip Biffel, Vladimir Blažanović, Franjo Dolenec,

Iris Bondora Dvornik, Zdenko Grgić, Ljubo Ivančić,

Željko Janeš, Ljubo Lah, Josip Poljan, Đurđa Gudlin Zanoški)

26. rujna 2008.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. JOSIP POLJAN, ak. kipar

OTKRIVANJE SPOMENIKA

IVO DULČIĆ – HRVATSKI SLIKAR

27. rujna 2008., park u Čapljini

-ĐURĐA GUDLIN ZANOŠKI, ak. kiparica

RETROSPEKTIVA

20. prosinca 2008.-31. siječnja 2009.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. KRUNO BOŠNJAK, ak. kipar

ZAUSTAVLJENI GOSTI

04. travnja-02. svibnja 2009.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. ZLATKO UGLJEN, arhitekt

50 GODINA UMJETNOSTI GRAĐENJA

07. studeni -05. prosinca 2009.

-JOSIP BIFFEL, IRIS BONDORA DVORNIK,

FRANJO FRANCINA DOLENEC, ĐURO SEDER

BOŽIĆNA IZLOŽBA

19. prosinca 2009.-23. siječnja 2010.

Izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- Josip Biffel, Vasilije Josip Jordan, Josip Poljan,

Ljubo Lah, Blaženka Salavarda, Francina

Dolenec, Zdenko Grgić, Ante Despot, Radoslav

Viličić, Leila Michieli Vojvoda, Đuro Seder,

Slavko Šohaj, Zlatko Keser i Šime Vulas

POSTAJE KRIŽNOG PUTA U DJELIMA

HRVATSKIH LIKOVNIH UMJETNIKA

27. ožujka -24. travnja 2010.

Izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-OTVORENJE GALERIJE VJEKO BOŽO JARAK

GALERIJA MODERNE UMJETNOSTI PODKOSA U DUBRAVAMA

29. svibnja 2010.

izložbu priredili: Zlatko Ugljen projektant galerije i

Biserka Rauter Plančić

-prof. JOSIP BIFFEL, ak. slikar

BOŽIĆU USUSRET, slike i mozaici

18. prosinca 2010.-01. veljače 2011.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. ŠIME VULAS, ak. kipar

USKRSU USUSRET, skulpture i crteži

16. travnja -21. svibnja 2011.

izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-TIHOMIR LONČAR, ak. slikar

OD PASTORALNOG PREMA SAKRALNOM

17. rujna -15. listopada 2011.

izložbu priredio Stanko Špoljarić

-prof. ĐURO SEDER

ZAGLEDANI U BESKRAJ

17. prosinca 2011.-21. siječnja 2012.

izložbu priredio prof. Mirko Jozić

-KATARINE ŽANIĆ MICHIELI, ak. slikar,

prof. VALERIJA MICHIELI, ak. kipar,

prof. LEILA MICHIELI VOJVODA, ak. slikar

UPRISUTNJENA SLUTNJA TRANSCEDENTALNOG

31. ožujka - 5. svibnja 2012.

izložbu priredio prof. Stanko Špoljarić

-prof. V. JOSIP JORDAN
JORDAN, izložba slika i ČETRNAEST POSTAJA KRIŽNOG PUTA
iz crkve sv. Frane oo konventualaca u Splitu
20. listopada – 17. studenoga 2012.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-Josip Biffel, Iris Bondora Dvornik, Bruno Bulić, Kruno Bošnjak, Zdenko Grgić, Ljubo Ivančić, Đurđa Gudlin Zanoški, Želimir Janeš, Kuzma Kovačić, Zlatica Kovačiček Poljan, Ljubo Lah, Stipo Ledić, Josip Marinović, Valerije Michieli, Omer Mujadžić, Josip Poljan, Šime Vulas, Nikola Reiser, Đuro Seder, Stipe Sikirica, Slavko Šohaj, Zlatko Šulentić, Marija Ujević Galetović
PORTRETI
u dvije hercegovačke zbirke likovne umjetnosti 20. stoljeća,
skulpture i crteži
15. prosinca 2012. – 19. siječnja 2013.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. ANTON VRLIĆ, ak.slikar
USKRSU USUSRET
23. ožujka - 20. travnja 2013.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-IVAN MAREKOVIĆ, ak.slikar
IZGLED I SLUTNJA KRAJOLIKA
08. lipnja - 06. srpnja 2013.
izložbu priredio prof. Stanko Špoljarić

-prof. KUZMA KOVAČIĆ
RETROSPEKTIVNA IZLOŽBA SKULPTURA
14. rujna - 12. listopada 2013
izložbu priredili Biserka Rauter Plančić i Milan Bešlić

-TOMISLAV BUNTAK
SLIKE BOŽIĆU I OTKRIVENJU USUSRET
21. prosinca - 25. siječnja 2014.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. KRUNO BOŠNAK, ak. kipar
SLIJEDITI NJEGA - KRIŽNI PUT
12. travnja - 10. svibnja 2014.
izložbu priredio Nikola Albanež

-prof. ŠIME PERIĆ
SVEČANOST OBLIKA, slike i skulpture
12. rujna - 11. listopada 2014.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-TOMISLAV OSTOJA
SKULPTURE I SLIKE, iz donacije gradu Zagrebu
13. prosinca - 10. siječnja 2014.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-ZLATKO KESER
DUHOVNI TRAG CRTAČEVE RUKE
28. ožujka - 02. svibnja 2015.
izložbu priredili Biserka Rauter Plančić i Milan Bešlić

-UMJETNIČKA KOLONIJA ČAPLJINA
LIKOVNA KOLONIJA ČAPLJINA 2005.-2015.
19. rujna - 17. listopada 2015.
izložbu priredio Stanko Špoljarić

-STIPE SIKIRICA
KIPAR PJSNIŠTVA I PJSNIK KIPARSTVA
Božićna izložba u godini obilježavanja
300. obljetnice slavne obrane Sinja 1715.
19. prosinca 2015 - 23. siječnja 2016.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-prof. ZDENKO GRGIĆ
IZLOŽBA SKULPTURA, RELJEFA I SLIKA
USUSRET USKRSU 2016.
19. ožujka - 23. travnja 2016.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- PRVACI HRVATSKE MODERNE
Vlaho BUKOVAC, Menci Clement CRNČIĆ,
Branislav DEŠKOVIĆ, Oton IVEKOVIĆ, Gabriel JURKIĆ,
Ivan KERDIĆ, Ferdo KOVAČEVIĆ, Miroslav KRALJEVIĆ,
Frano KRŠINIĆ, Nikola MAŠIĆ, Celestin Mato MEDOVIĆ,
Ivan MEŠTROVIĆ, Robert Frangeš MIHANOVIĆ, Josip RAČIĆ,
Mirko RAČKI, Marko RAŠICA, Slava RAŠKAJ, Ivan RENDIĆ,
Bela Csikos SESSIA, Zlatko ŠULENTIĆ, Rudolf VALDEC,
Emanuel VIDOVIĆ
24. rujna - 22. listopada 2016.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

-USUSRET BOŽIĆU
DJELA HRVATSKIH LIKOVNIH UMJETNIKA
17. prosinca 2016 - 21. siječnja 2017.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- DESET GODINA ULJUDBENOG ŽARIŠTA
08. travnja - 06. svibnja 2017.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- MARIJA UJEVIĆ GALETOVIĆ
kiparica, slikarica, akademkinja
i umjetnica kojoj se svaki put posreći
23. rujna - 21- listopada 2017.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- SLAVKO ŠOHAJ
DONACIJE • ZBIRKE
16. prosinca 2017. - 20- siječnja 2018.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- VELIKANI HRVATSKE MODERNE
24. ožujka - 28. travnja 2018.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

- SJEĆANJE NA
FRANU ŠIMUNOVIĆA I KSENIJU KANTOCI
29. rujna - 27. listopada 2018.
izložbu priredila Biserka Rauter Plančić

Nakladnik: Založba kralja Tomislava - Čapljina

Za nakladnika: Stjepan Šutalo

Uredništvo: Vjeko Božo Jarak
Biserka Rauter Plančić
Mara Bošković
Stjepan Šutalo
Perica Jurković
Zdenko Vego
Dragan Vrankić
Nikola Krešić
Pero Marković

Koncept izložbe i postav: Biserka Rauter Plančić

Tekst: Biserka Rauter Plančić

Fotografije: Goran Vranić

Grafičko oblikovanje: Slavko Knežević
Perica Jurković

Tisak: Grafotisak, Grude

Naklada: 500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

75(083.824)

069.02:75]:061.4(497.6 Čapljina)"2018";(083.824)

RAUTER Plančić, Biserka

Marine i krajobrazi : blažena znamenja hrvatskog slikarstva novoga doba /
[koncept izložbe i postav Biserka Rauter Plančić] ; tekst Biserka Rauter Plančić ;
fotografije Goran Vranić]. - Čapljina : Založba kralja Tomislava, 2018. - 63 str. :
fotogr. ; 28 x 24 cm

ISBN 978-9958-576-22-5

COBISS.BH-ID 26676998